

Diivaa sakkii vai redii jengii

— Stadilaisidentiteetit esityksellisenä yhteisönä Tsilari-lehdessä 1996—2014

Päivi von Rabenau

Pro gradu -tutkielma

24.3.2014

Helsingin yliopisto

Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Kansatiede

Ohjaaja: Katriina Siivonen

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1. Tutkimuskohteena stadilaisuus	1
1.2. Aikaisempi tutkimus	2
1.3. Tutkimuskysymykset ja tutkimusnäkökulma.....	4
1.4. Tutkimusaineisto, lähdekritiikki ja tutkimuksen haasteet.....	5
1.5. Tutkimusetiikka ja tutkijan rooli.....	8
2. Teoreettiset lähtökohdat ja tutkimusmenetelmät	11
3. Stadilaisuus yhteisönä.....	17
3.1. Yhteisön muodostaminen.....	17
3.2. Kollektiivinen identiteetti	20
3.3. Stadilaisuus ja nostalgia	26
3.4. Yhteisön symbolit	30
3.5. Me-muut -dikotomia	32
4. Stadilaisuuden performatiivisuus.....	38
4.1. Performatiivisuuden merkitys ja tarkoitus	38
4.2. Stadin slangi	40
4.3. Stadilaisen ulkoinen esittäminen.....	45
4.4. Alueiden merkitys	50
4.5. Ryhmien välinen vuorovaikutus	54
5. Lopuksi	61
Lähteet	64

Liite 1: Stadin slangi – suomi -sanasto

Liite 2: Stadilaisuuden ulkoinen esittäminen: sakilainen ja sakilaisvaikutteinen pukeutuminen stadilaisuuden ilmentämisen muotona

1. Johdanto

1.1. Tutkimuskohteena stadilaisuus

Stadilaisiksi kutsutaan helsinkiläisiä, jotka mieltävät itsensä vahvasti helsinkiläisiksi siellä syntymisen tai asumisen johdosta. He saattavat käyttää puheessaan stadin slangia eli Helsingin alueelle ominaista puhetapaa, joka eroaa yleiskielestä sanastoltaan ja tyyliltään. Helsinkiä tarkoittava slangisana *Stadi* on peräisin ruotsin kielen kaupunkia tarkoittavasta sanasta *stad*, *-en*. *Diiva* kuvaa ihmistä, joka esiintymisellään tehostaa itseään, *redi* puolestaan tarkoittaa hyvää, rehtiä tai reilua. *Sakki* ja *jengi* ovat yhtäläillä ryhmää kuvaavia ilmaisuja stadin slangissa.¹

Olen itse syntyperäinen stadilainen. Siinä ei sikäli ole mitään erityistä, sillä kaikkihan ovat syntyneet jossain. Oma stadilaisidentiteettini on kehittynyt minun varttuessani kotikaupungissani, tutustuessani sen paikkoihin ja tapahtumiin sekä ennen kaikkea koettuani myös, millaista muualla on. Lapsuuteni kesälomat vietin vanhempieni kanssa kesämökillä Valkealassa, johon tunnen myös suurta kiintymystä. Ollessani kesätoissa Valkealan mansikkapelloilla, paikalliset nuoret kertoivat olevansa innoissaan päästessään tutustumaan ”aitoon stadilaiseen”. Minusta tämä oli erikoista, koinhan olevani yhtä lailla valkealalainen kuin muutkin – ainakin kesäisin. Yhtäkkiä olinkin ulkopuolinen, *stadilainen*. Koin saman tunteen viime talvena osallistuessani Suomen Lapissa lomaosake-esittelyyn, joka yllättäen päättyi sanoihin ”tuollaista ylimielisyyttä näkee vain stadilaisissa”. Olin jälleen saman kysymyksen äärellä: jos olen muualla *ulkopuolinen*, olenko Helsingissä *sisäpiiriläinen*?

Kiinnostuin tarkastelemaan stadilaisuutta yhteisönä, jolla on inklusion ja eksklusion keinoin rajattu ”jäsenistö”. Tutkin aihetta, koska pidän stadilaisuutta merkittävänä osana Helsingin kulttuurihistoriaa ja haluan osaltani edistää aihetta käsittelevää tutkimusta. Vuonna 2011 tein kandidaatintutkielmani Helsingin yliopiston kansatieteen oppiaineeseen aiheella *Snygi Stadi ja sen redi jengi — Tutkielma Stadin ja stadilaisuuden määritelmistä*. Pro gradu -tutkielmani jatkaa

---

¹ Paunonen & Paunonen 2005, 145, 358, 895, 958, 1085.

siitä, mihin viimeksi jäätiin, sukeltaen pintaa syvemmälle stadilaisuuden rakenteisiin.

Kansatieteen pro gradu -tutkielmassani tarkastelen stadilaisuutta eli helsinkiläistä kaupunkikulttuuria sekä rakennettuna yhteisöllisyytenä ja että esityksellisenä ilmiönä. Yhteisöllisyyden rakenteita tarkastellessani kiinnitän huomiota yhteisön muodostuksen ja kollektiivisen identiteetin rakentamisen keinoihin.

Tarkastellessani stadilaisuutta esityksenä, pohdin stadilaisen identiteetin ilmentämisen performatiivisuutta: millainen on stadilaisen rooli ja miten se esitetään.

1.2. Aikaisempi tutkimus

Stadin slangin sanastoa tarkasteltiin pro gradu -tutkielmassa ensimmäisen kerran vuonna 1951. Sen jälkeen tutkimusta on ilmestynyt niin kielitieteen kuin sosiaalipsykologian näkökulmasta 1960-luvun lopusta lähtien. Pro gradu -tutkielmissa on tarkasteltu miesten ja naisten ulkonäön kommentointiin tarkoitettua slangisanastoa ja nuorten slanginkäyttöä yleensä, koululaisslangia, slangin lainasanoja, kirjallisuuden slangisanastoa, paikannimien slangiversioita sekä ihmisten slangikäsitteitä ja asennoitumista slangiin.¹ Stadin slangia käsitteleviä pro gradu -tutkielmia on valmistunut Helsingin, Tampereen ja Jyväskylän yliopistoista sekä Åbo Akademiasta.

Stadin slangilla oli pitkään vahva sosiaalinen leima. Sitä pidettiin katupoikien ja sakilaisten eli 1900-luvun alun elämöivän nuorisojengin kielenä, joten kodeissa ja kouluissa siihen on suhtauduttu kielteisesti.² Slangi ei siis ole alun perin ollut hyväksyttävä myöskään akateemisen tutkimuksen aihepiiriksi. Suomen kielen emeritusprofessori Heikki Paunonen on kertonut, että aloittaessaan opinnot Helsingin yliopistolla vuonna 1964, ei slangiaiheisia tutkielmia pidetty sopivina. Stadin slangin voidaan katsoa saaneen laajempaa kiinnostusta ja hyväksyntää osakseen vasta 1970-luvulta lähtien Suomen Akatemian aloitettua Helsingin

---

¹ Liuttu 1951, Leiwo 1967, Periviita 1976, Lehtilä 1986, Taskinen 1986, Laitinen 1990, Lehtonen 1991, Lumme 1994, Othman 2002, Kallio 2003, Hagman 2009, Turunen 2010, Rosenberg 2011.

² Paunonen & Paunonen 2005, 957, 43.

puhekielen tutkimuksen vuonna 1972.¹ Stadilaisuutta sen sijaan on saatettu pitää liian lähihistoriallisena ja slangiin kytköksissä olevana ilmiönä tullakseen tunnistetuksi ja tunnustetuksi tutkimuskohteeksi akateemisissa lopputöissä. Tutkielmassani tarkastelen stadin slangia merkittävänä osana yhteisön ja yhteisöllisen identiteetin rakentumisprosessia, en kielitieteellisenä ilmiönä sinänsä.

Stadin slangia käsittelevää tutkimusta on viime vuosina ilmestynyt yhä enenevässä määrin. Slangin eri muodot kaipaavat tallentamista, ennen kuin kieli jatkuvassa prosessissaan jälleen muuttuu ja vanhat ilmaisut mielenkiintoisine ja historiasta kertovine alkuperineen jäävät unholaan. Kaikki eivät kuitenkaan pidä slangin tutkimusta pelkästään hyvänä ja tavoiteltavana — jotkut vanhan slangin harrastajista suhtautuvat slangin tutkimukseen jopa kielteisesti: pelkona on, että oma elämäntapa, slang, muuttuu ”oppineiden hiekkalaatikoksi”.²

Stadilaisuutta ilmiönä käsittelevää pro gradu -tutkielmaa ei toistaiseksi ole vielä tehty. Aihe on kuitenkin yleisesti kiinnostava, sillä niin kerronnallisia muistitietoteoksia kuin tietokirjallisuutta on aiheesta ilmestynyt runsaasti. Keväällä 2012 julkaistiin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kustantama ja lääketieteen ja kirurgian tohtori, tietokirjailija Ervo Vesterisen kirjoittama *Töölön kundien stadi*. Suomen kielen emeritusprofessori Heikki Paunonen on julkaissut useita Stadia ja stadin slangia käsitteleviä tietoteoksia. Yhdessä vaimonsa Marjatta Paunosen kanssa he ovat julkaisseet mm. teokset *Stadilaisen nimipäiväkirja*, *Uuno, uuno – mut mikä sun nimes on?* ja kolmiosaisen Helsingin paikannimistöä käsittelevän *Stadin mestat*. Yliopistonlehtori Terhi Ainiala on tutkinut Stadin paikannimiä. Slangitutkija Ainiala toimii yhtenä Helsingissä keväällä 2014 pidettävän slangikeruun järjestäjistä. Keruun taustalla on Stadin Slangi ry:n keväällä 2013 perustama Slangiakatemia-jaosto, jonka tarkoituksena on myös toteuttaa yleisöluentoja yhteistyössä Kesäyliopiston kanssa kesällä 2014.³ Stadin slangin asema on muuttunut 40 vuodessa huomattavasti, sopimattomasta soveliaaksi ja jopa kannustettavaksi.

---

¹ Paunonen 2013.

² Janzon 2002, 11.

³ Seppälä 2014, 9.

1.3. Tutkimuskysymykset ja tutkimusnäkökulma

Tutkimuskysymykseni on, miten stadilainen yhteisö muodostetaan ja miten stadilaisuutta ilmennetään? Aktiivinen muoto ”*ilmennetään*” passiivisen muodon ”*ilmentyy*” sijaan korostaa stadilaisuuden rakennettua ja ylläpidettyä muotoa, esittämistä. Alakysymykseni ovat, miten stadilaisuuden kategoria luodaan, mitkä sen rajat ovat? Mistä elementeistä muodostuu stadilaisten kollektiivinen identiteetti, joka saa ryhmän jäsenet tuntemaan yhteenkuuluvuutta toisiinsa? Mitä stadilaisuus on, mitä se pitää sisällään? Millaisia käyttäytymisodotuksia stadilaisen rooliin kuuluu?

Tutkimusnäkökulmani on esitysteoreettinen. Esitysteorian lähtökohta on, että kaikkea näkyvää toimintaa voi analysoida performanssina eli esityksenä. Pidän esitystä synonyymina mainitsemani ilmentämiselle. *Esittäminen* ei tarkoita negatiivista käsitettä ”*olevinaan olemista*”: stadilainen ei esitä olevansa jotain muuta kuin on, vaan kysymys on oman itsen esittämisestä, *minän* presentaatiosta. Esitysteoriassa tarkastellaan arkipäiväistä käyttäytymistä (*engl. performing in everyday life*), joten kiinnostuksen kohteet ovat kansatieteen kanssa yhtäläiset. Kuten kansatiede, myös esitystutkimus on kiinnostunut marginaali- ja vähemmistöryhmistä, kuten minä tutkielmassani väestöryhmästä.¹ Kiinnitän tutkielmassani huomiota stadilaisuuden esityksellisiin piirteisiin: miten stadilaisuus määrittelee tai ohjaa yksilön ja yhteisön toimintaa, vuorovaikutusta ja viestintää.

Tutkielmani lähtöasetelma stadilaisuudesta *yhteisönä* pohjaa Benedict Andersonin ideaan kuvitteellisista yhteisöistä: yhteisö, siihen kuuluvuus, sen rajat ja esitys ovat kaikki symbolisia ja vuorovaikutuksessa rakennettuja. Näen stadilaisuuden vuorovaikutuksessa eri elementeistä koostettuna ja esitettynä yhteisönä. Tutkielmassani hyödynnän Thomas Hylland Eriksenin sosiaaliantropologista pohdintaa ryhmän jaetun sosiaalisen identiteetin rakentumisesta sekä Stuart Hallin käsityksiä identiteettien muodostumisesta ja muokkautumisesta. Tarkastellessani ryhmäidentiteetin rakentumista käytän myös Billy Ehnin ja Orvar Löfgrenin

---

¹ Schechner 2006, 4.

tarjoamia näkökulmia identiteetin ja ryhmänmuodostuksen kulttuurianalyttiseen tarkasteluun.

1.4. Tutkimusaineisto, lähdekritiikki ja tutkimuksen haasteet

Primaariaineistoni on Stadin Slangi ry:n julkaisema perinne- ja kulttuurilehti Tsilari. Vanhalla 1900-luvun alun stadin slangilla *tsilari* tarkoittaa lisälehteä, jonka lehdenjakaja sai pitää itse tai myydä omaan laskuunsa. Sanan taustalla uskotaan olevan ruotsin kielen *till* (suom. lisäksi), merkityksessä *en till säljare* (suom. yksi myyjälle).¹ Valitsin tutkimusaineistokseni Tsilarin, sillä sitä kautta tavoitan stadilaisen identiteetin neuvotteluun aktiivisesti osallistuvia henkilöitä, jotka itse tuntevat itsensä stadilaisiksi ja osallistuvat stadilaisuuden määrittelyyn. Stadin Slangi ry:n jäsenet kokevat edustavansa stadilaisten yhteisöä pienoiskoossa. Kaikki stadilaiset eivät kuitenkaan syystä tai toisesta kuulu Stadin Slangi ry:n jäsenistöön – onhan helsinkiläisiä kuitenkin noin 612 600.² Selvittämättä jää, allekirjoittavatko muut helsinkiläiset Stadin Slangi ry:n näkemyksen stadilaisuudesta. Yhdistyksen jäseniä voidaan pitää stadilaisuuteen keskivertoa myönteisemmin suhtautuvina henkilöinä, sillä jo yhdistykseen liittyminen osoittaa kiinnostusta ja kiintymystä Stadia kohtaan.

Stadin Slangi ry perustettiin 14.9.1995 tallentamaan, tutkimaan ja vaalimaan stadin slangia sekä helsinkiläisten leikki-, harrastus- ja kulttuuriperintöä. Hallituksen apuna yhdistystoiminnan ylläpitämisessä on useita toimikuntia. Yhdistys järjestää aktiivisesti monenlaisia tapahtumia, kuten slangiskaboja, stadisuunnistusskaboja, päiväretkiä, perinnepäiviä, kniigatreffejä, slangitreffejä, teetansseja ja muita *joroja* usean kerran vuodessa. Yhteistyössä Helsingin seurakuntien kanssa järjestetään kirkkotilaisuuksia kuten *joulutsyrkka* eli joulukirkko, jossa lauletaan slangiksi käännettyjä joululauluja. Tilaisuus on niin suosittu, että yleisöä kehotetaan saapumaan paikalle jopa kaksi tuntia ennen tilaisuuden alkua. Helsinki-päivänä 12.6. Stadin Slangi ry valitsee ansioituneiden

---

¹ Paunonen 1996b, 3.

² ”Ennakkotietoja Helsingin väestönmuutoksista vuonna 2013 ja väkiluvusta vuodenvaihteessa 2013/4”. Helsingin kaupungin tilastokeskuksen www-sivu.

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/14_02_14_Tilastoja_7_Erjansola.pdf, 12.3.2014.

helsinkiläisten keskuudesta Stadin kundan ja Stadin friidun, nyttemmin myös Stadin junnun. Yhdistyksellä on myös stipendirahasto, josta jaetaan stipendejä mm. ansioituneille slangiharrastajille.¹ Yhdistyksellä on tällä hetkellä 3600 jäsentä, kun vuonna 2000 jäsenmäärä oli vielä noin tuhat henkeä.² Vuodelta 2007 olevan tiedon mukaan jäsenten ikäjakauma jakautui niin, että suurimpia ikäryhmiä olivat 60–69 -vuotiaat (40 %), 50–59-vuotiaat (22,6 %) ja 70–79-vuotiaat (21,4 %). Naisia oli silloisesta 2465 hengen jäsenistöstä 724.³ Jäsenistö koostuu siis pääasiasta iäkkäämmästä väestöstä, joskin nuoria tavoitellaan jäseniksi huomattavan edullisella jäsenmaksulla (opiskelijat 5€/vuosi, normaalijäsen 28€/vuosi.)⁴

Tsilari on yhdistyksen perinnelehti, joka muistelee menneitä ja ”puhallettaa eldistä stadilaisuuden stydiin sieluun”, mutta myös aktiivinen ajankohtaisaiheiden foorumi.⁵ Yhdistys on julkaissut jäsenlehteään Tsilaria vuodesta 1996 lähtien. Ensimmäinen numero julkaistiin nelisivuisena ja mustavalkoisena sanomalehtipaperilla tabloidi-koossa, nykyään se painetaan nelivärisenä aikakauslehtiformaatissa. Lehti ilmestyi säännöllisesti neljä kertaa vuodessa, vuodesta 2008 lähtien kuusi kertaa vuodessa. Vuonna 2014 ilmestyy lehden 19. vuosikerta. Lehden sisältö on suunnattu pääasiassa jäsenistölle, lehti postitetaan kaikille jäsenmaksun maksaneille ja toimitetaan lisäksi kirjastoihin. Yhdistyksen jäsenmäärä on 3600 ja lehden levikki 4000, joten irtomyynti muodostaa vain pienen osuuden menekistä.⁶ Julkaisun vuosikerrat ovat luettavissa esimerkiksi Kansalliskirjaston Fennica -kokoelmassa. Tutkielman aineisto siis säilyy kirjaston hallussa ja siihen tutustuminen on kaikille mahdollista.

---

¹ Soisalo 2003, 19.

² ”Jäsenyys”. Stadin Slangi ry:n www-sivu <<http://www.stadinslangi.fi/jasenyys.html>>. 6.2.2014; Paunonen & Paunonen 2005, 1087.

³ Soisalo 2007, 8.

⁴ ”Jäsenhakemus” Stadin Slangi ry:n www-sivu <http://www.stadinslangi.fi/jasenhakemus.html>. 2.3.2014.

⁵ Pemu 2012, 5; Pemu 2013, 5.

⁶ ”Tsilari. Mediakortti 2014”. Stadin Slangi ry:n www-sivu. http://www.stadinslangi.fi/docs/Tsilari_mediakortti_2014_2.pdf. 10.2.2014.

Tsilarin pääsisältöä ovat puheenjohtajan palsta, henkilökuvat ja reportaasit yhdistyksen tapahtumista. Tsilari perustuu toimituksellinen sisällön ohella vahvasti lukijoiden lähettämiin teksteihin, jotka voivat olla esimerkiksi slangiproosaa, runoja, lauluja, aforismeja tai riimityksiä. Tekstejä voi lähettää kuka tahansa, yleensä ne ovat mielipiteitä, muistelmia tai kertomuksia. Tsilari tarjoaa toimituksen ja jäsenistön kuvan Helsingistä ja helsinkiläisistä, ei virallista kaupunginvaltuuston, mainos- tai matkailutoimiston tarjoamaa, vaan omaehtoisen ja ruohonjuuritasolta lähtöisin olevan kaupunkikuvan. Lähdeaineisto tarjoaa tavallisten helsinkiläisten ajatuksia ja mielipiteitä Stadista ja stadilaisuudesta. Itsemäärittely on keskeisessä asemassa, sillä keskustelu on suunnattu stadilaisilta stadilaisille, ilman ulkopuolista näkökulmaa Stadin tai stadilaisten määrittelyyn. Näin ollen kirjoittaja- ja lukijakunnan on mahdollista tukea toistensa mielipiteitä eräänlaisessa itseään toistavassa keskustelussa, joka pyörii itsensä ympärillä sen sijaan, että liikkuisi eteenpäin vastaanottamalla uusia näkökulmia. Eriävät mielipiteet eivät yksisilmäisessä keskustelussa välttämättä pääse esille.

Lähdeaineistoon tulee siksikin suhtautua varovaisen kriittisesti, eikä ottaa tekstejä koko yhteisön kyseenalaistamattomana totuutena. On muistettava, että stadilaiset joita tutkielmassani tarkastelen ja jotka olen rajannut Stadin Slangi ry:n jäsenistöön, ovat yhteisestä nimittäjästä huolimatta kuitenkin heterogeeninen ryhmä, jota ei voi niputtaa mielipiteiltään tai ajatuksiltaan samanlaisiksi. Tsilarissa esiintyvä runsas mielipiteenvaihto kyllä osoittaa jäsenistön moniäänisyyden. Muistelmia tarkastellessa on myös pidettävä mielessä, että muistot muokkaantuvat ajan myötä ja ovat pääasiassa kertojan subjektiivisia näkemyksiä eivätkä objektiivista historiankuvaa, jos sellaista on olemassakaan.

Tutkimuskirjallisuuteni koostuu ryhmänmuodostusta, identiteettien rakentumista ja esitysteoriaa käsittelevästä kirjallisuudesta. Esitysteoriaa tarkastellessa hyödynnän myös Internet-lähteitä, sillä etenkin aihepiirin varhaisempi painettu kirjallisuus keskittyy vahvasti teatteritaiteen kenttään, kuten tanssin kehollisen performatiivisuuden tarkasteluun. Erityisesti käsitteistön hallinnassa on apuna ollut Esitystutkimuksen verkosto, joka on verkossa toimiva keskustelufoorumi esitystutkijoille.

Esitystutkimuksen suhteellisen nuoren ja vakiintumattoman tutkimusalan parissa työskentelemisen haasteena on, ettei kirjallisuutta ja siten käsitteistöä ole vielä kattavasti käännetty suomeksi. Kääntäminen englannista suomen kieleen on erityissanaston osalta ajoittain haasteellista ja tutkijan oman parhaan tulkinnan varassa. Lainaukset englanninkielisestä tekstistä saattavat kuulostaa kankeilta, eikä ajatus aina käänny kielen mukana. Sanat voivat myös merkitä eri asiaa eri kontekstissa, joten sanavalintojen kanssa on oltava tarkkana. Epäselvyyksien ja käännösvirheiden välttämiseksi, käytän suluissa alkuperäiskielistä termiä. Kaikissa englannin- ja ruotsinkielisissä käännöksissä käytän Helsingin yliopiston intranetistä löytyvää Kielikone Oy & Gummerus Kustannus Oy:n NetMOT -sanakirjaa.¹

Tutkimusprosessille haastetta tarjoaa myös stadin slangiksi kirjoitettu osa lähdeaineistoa. Kielellisesti rikkaita ja antoisia slangilainauksia on herkullista käyttää tutkielmassa, mutta tullakseen oikein ymmärretyksi, kaipaa kieli käännöksensä. Kääntäminen ei ole aina ongelmaton, sillä slangimuoto vaihtelee aikakauden ja maantieteellisesti jopa korttelin mukaan, joten variaatioita samaa tarkoittavasta sanasta voi olla lukuisia. Esimerkkinä mainittakoon, miten yritin kääntää kirjakielelle veneilyä käsittelevän lainauksen, ”mihin suuntaan purjehtijan *klyyvari* osoittaa?”. Stadin slangissa *klyyvari* tarkoittaa sekä *purjetta*, että tuulta halkovasta halkaisijapurjeesta haukkumanimensä saaden, *isoa nenää* – pohdittavaksi jää, kumpaa kirjoittaja on tarkoittanut.²

Lukemisen sujuvuuden parantamiseksi olen koonnut käyttämäni slangisanat ja niiden käännökset liitteeseen 1, stadin slang-suomi -sanastoon. Kaikissa slangikäännöksissä käytän Heikki ja Marjatta Paunosen teosta *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii: Stadin slangin suursanakirja*, johon Paunosen ovat koonneet 33000 slangisanaa stadin slangista.

1.5. Tutkimusetiikka ja tutkijan rooli

Etiikka lähteiden anonymisoinnin suhteen on lainsäädännöllisesti selkeä. Tsilari on julkistettu teos, ja tekijänoikeuslain mukaan julkistetusta teoksesta voi hyvän

---

¹ ”NetMOT -sanakirja”. Helsingin yliopiston intranet Alman [www-sivu. https://alma.helsinki.fi/](http://www.sivu.https://alma.helsinki.fi/) 6.2.2014.

² Paunonen & Paunonen 2005, 464.

tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Lain mukaan lainauksella tulee olla asiallinen yhteys siteeraajan teokseen. Sitaatin yhteydessä tulee maininta nimi ja lähde hyvän tavan mukaisesti. Erillistä lupaa lehdeltä tai lehdessä esiintyviltä henkilöitä ei tarvitse pyytää.¹

Tutkija saa siis vapaasti siteerata julkislaatuksia haastatteluja ja artikkeleita. Kirjoittajien ja haastateltavien nimet tai nimimerkit voi ilmoittaa tutkimuksessa sellaisinaan, sillä ne ovat jo kerran julkaistu. Anonymisointia ei siis vaadita. Samoin lehdeltä ei vaadita tutkimuslupaa, sillä lehti on julkistettu, eli saatettu yleisön saataviin. Tekijänoikeuslain mukaan teos katsotaan julkaistuksi, kun sen kappaleita on tekijän suostumuksella saatettu kauppaan tai muutoin levitetty yleisön keskuuteen.² Käyttämäni tekstit eivät ole eettisesti arveluttavia, sillä ne on kirjoitettu julkaistavaksi – tutkijan ei tarvitse pohtia kirjoittajan henkilöllisyyden varjelemista kuten esimerkiksi hyvin henkilökohtaisen tai kahdenkeskiseksi tarkoitettun tekstin osalta olisi tarpeellista.

Tutkimusprosessini jäsenlehtien lähiluku ei vaikuta tutkimuksen tuloksiin, sillä minulla ei ole vaikutusta tutkimusaineiston muodostukseen, eikä vastaajia tai heidän vastauksiaan koskevia valintoja tehtävänäni.

Tutkijan roolini on olla sivusta seuraava tarkkailija ja analysoija. Työssäni tiedostan ja pyrin siten välttämään tutkijan läheisyyden ongelman. Helsinkiläisenä minulla on tietämys esitietämystä helsinkiläisestä kaupunkikulttuurista, mutta näkökulmani tutkimukseen ei kuitenkaan anna minulle edes mahdollisuutta heittäytyä oman ennakkotietämykseni varaan aihetta tarkastellessani. Sitä paitsi Daviesin mukaan tutkijan on jopa mahdotonta tutkija jotain, josta hän ei tiedä mitään tai josta hän on täysin eristyksissä.³ Alueellisella tietämyksellä ja slangin ymmärtämisellä on huomattava vaikutus tutkimuksen onnistumiseen. Aiheen läheisyys huomioiden haasteenani on säilyttää tutkijan objektiivisuus. Stadilaisuus on esitettävä siinä valossa, jossa se tulee Tsilarin kirjoituksista ilmi.

---

¹ ”Tekijänoikeuslaki”. Finlexin www-sivu. <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>>. 6.2.2014.

² ”Tekijänoikeuslaki”. Finlexin www-sivu. <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>>. 6.2.2014.

³ Davies 2008, 30.

Tutkimustuloksia ei saa kaunistella, vaan karukin totuus tai vaikutelma on tuotava sellaisenaan ilmi.

Olen itse stadilaisen yhteisön jäsen – liityin Stadin Slangi ry:n jäseneksi vuona 2011 kirjoittaessani kandidaatintutkielmaani, jonka aineistona myös käytin yhdistyksen jäsenlehteä Tsilaria. Olen vastaanottanut ja seurannut yhdistyksen sähköpostitiedotteita ja saanut jäsenlehden postitse, mutta en toistaiseksi ole osallistunut yhdistyksen tapahtumiin. Olen tietoisesti jättäytynyt toiminnan ulkopuolelle, sillä haluan tutkimusprosessini ajan säilyttää roolini *sivullisena*. Näin pyrin sulkemaan pois sekä henkilökohtaisen osallistumisen tuomat vaikutteet työhöni, että yhteisön suunnalta tutkielmaani mahdollisesti kohdistuvat toiveet ja odotukset. Tutkielmani sisältämät havainnot yhdistyksen jäsenlehden sisällöstä olen tehnyt objektiivisessa tutkijan roolissa. Esitän aineiston sellaisena, kuin se luomisprosessin ulkopuolella olevalle lukijalle välittyy. Yhdistys ei ole vaikuttanut tutkimuksen syntyyn tai tutkimusprosessiin millään tavalla.

2. Teoreettiset lähtökohdat ja tutkimusmenetelmät

Teoreettisena viitekehyksenä tutkimuksessani on esitysteoria. Esitysteorian tai esitystutkimuksen (*engl. Performance theory*) tutkimuskohteisiin kuuluvat taideesitykset, kulttuuriset arkipäivän esitykset sekä arjesta eroavat rituaalit, kuin myös identiteettien aspektien (sukupuoli, ikäryhmä, etnisyys) esittäminen ja esityksellisyys. Näitä kiinnostuksen kohteita yhdistää esitys, eli välitön ruumiillinen vuorovaikutus. Esitys toimii linssinä, jonka läpi historiaa, yhteisöä ja kulttuuria tarkastellaan.¹

Esitysteorian näkökulmasta tarkastelen stadilaisen identiteetin ilmentämistä vuorovaikutuksessa puheella, ulkoisilla tunnusmerkeillä ja käytöksellä. Kielellinen ilmentäminen on keskiössä, sillä stadin slangi on merkittävä osa stadilaisuutta. Esitysteoria on minulle mielekäs tutkimusnäkökulma, sillä teatteriharrastuksen, ilmaisutaitopainotteisen lukion ja teatterityön johdosta olen syventynyt teatterimaailmaan ja teatteritaiteen käsitteistöön.

Esitysteorian mukaan kaikkea ja kaikkia voidaan tarkastella esityksenä. Esitykset ovat toimintaa ja toiminta on esitystutkimuksen tutkimuskohde.² Mikä tahansa toiminta, mikä on kehystettyä, esitettyä, korostettua tai näytteille asetettua, on performanssia. Esitysteoriassa kohdetta ei tarkastella itsenään, vaan pelaajina vallitsevissa suhteissa, eli performansseina.³ Esitysteorian keskiössä on siis vuorovaikutus, jossa kaikki rakentuu.

Richard Schechnerin mukaan esitysteorian kahtena päätavoitteena on tarkastella ihmisen yksilöllistä ja sosiaalista käytöstä esityksen lajityyppinä (*engl. a genre of performance*), sekä tarkastella esityksiä (teatteri, tanssi, muut taiteen muodot) henkilökohtaisena tai sosiaalisena vuorovaikutuksena.⁴ Tutkielmassani tarkastelen stadilaisen roolin ilmentämistä vuorovaikutuksessa sekä yhteisöllistä identiteettiä vuorovaikutuksen tuotteena. *Miten* on esitystutkimuksen keskeinen kysymys, jonka aion esittää stadilaisuuden ilmentämiselle.

---

¹ Saarikoski 2012.

² Schechner 2006, 1.

³ Schechner 2006, 2.

⁴ Schechner 1985, 296.

Esitystutkimus tieteenalana on kehittynyt Yhdysvalloissa. Ensimmäinen esitystutkimuksen laitos perustettiin New York University Tisch School of the Arts'issa (NYU TISCH) vuonna 1980.¹ Northwestern University'n esitystutkimuksen laitos perustettiin vuonna 1984. Esitystutkimuksen laitoksia, ohjelmia ja yksittäisiä kursseja järjestetään myös muissa korkeakouluissa Yhdysvalloissa, sekä Australiassa, Isossa-Britanniassa, Kanadassa ja Saksassa.² Maisterin- ja tohtorinohjelmat tutkivat tapoja, joilla esitys luo merkityksiä ja muokkaa sosiaalista elämää.³ Esitystutkimuksen professorina New York University Tisch School of the Arts'issa toimii Richard Schechner, joka on tuottanut useita esitysteoriaa käsitteleviä teoksia, mm. *Essays on Performance Theory, Between Theater and Anthropology, Performance Theory, Performance Studies—An Introduction, Over, Under, and Around: Essays on Performance and Culture*, sekä toimittanut aihetta käsitteleviä teoksia, muun muassa *Ritual, Play, and Performance* ja *By means of Performance. Intercultural studies of theatre and ritual*. Schechnerin töitä on julkaistu 17:llä kielellä, mikä kielii esitysteorian kansainvälisestä kiinnostavuudesta.⁴

Tarkastellessani stadilaisuutta yhteisönä, tarkastelen tutkimuskirjallisuuteeni nojautuen yhteisön ja kollektiivisen identiteetin määritelmiä sekä niiden muodostamista symbolien, nostalgian, rajauksen, esityksen, vuorovaikutuksen ja toiston keinoin. Käytän tutkielmassani Heikki Lehtosen käsitystä yhteisön luonteesta, Pekka Kaunismaan pohdintaa kollektiivisen identiteetin prosessista sekä Thomas Hylland Eriksenin näkemystä ryhmäidentiteetin rakentumisesta. En käsittele stadilaisuutta paikallisidentiteettinä sinänsä, vaan tarkastelen yksilöiden identifioitumista stadilaiseen yhteisöön yhteisönäkökulmasta. Identiteettiteema on ollut etnologiassa esillä 1970-luvulta lähtien, joten lähestymistapani yhteisöön on

---

¹ "A Brief History of Tisch." NYU TISCH'n www-sivu.
<https://about.tisch.nyu.edu/page/history.html>. 27.1.2014

² Schechner 2006, 7.

³ "What is Performance Studies?". NYU TISCH'n www-sivu.
http://performance.tisch.nyu.edu/object/what_is_perf.html. 6.2.2014.

⁴ "Faculty Directory". NYU TISCH'n www-sivu.
<http://performance.tisch.nyu.edu/object/SchechnerR.html>, viitattu 6.2.2014.

siltä osin perinteinen, yhdistettynä monialaiseen yhteisötutkimukseen ja esitystutkimuksen uusiin vaikutteisiin.¹

Keskeisiä käsitteitä tutkielmassani ovat esitysteorian termit *esitys*, *performanssi*, *performatiivisuus*, *esitysteoria* ja *esitystutkimus*, *rooli* ja *käyttäytymisen toisinto*. Yhteisön ja ryhmäidentiteetin rakentumiseen liittyvät käsitteet *yhteisö*, *identiteetti*, *kollektiivinen identiteetti*, *stereotypisointi* ja *nostalgia*.

Esitys-käsitteen teoreettisen sisällön määrittelemineen on alkanut esitystutkimuksen piirissä 1970-luvulla, eikä täyttä yhteisymmärrystä ole vielä saavutettu.² Käsitteenä *esitys* on yleistynyt viime aikoina eri kulttuurin aloilla, taiteessa, kirjallisuudessa ja yhteiskuntatieteissä. Käsite on edelleen kiistanalainen ja laajasti määriteltävissä.³ *Esitys* ja *performanssi* ovat osin päällekkäisiä, osin eri taiteenaloja kuvaavia termejä. Suomen kielessä *performanssi* tarkoittaa lähinnä yleisön edessä esitettävää taide-esitystä, kun taas englanninkielinen käännös *performance* kattaa niin *esityksen*, *performanssin* kuin *suorituksen* käsitteet.⁴ *Performatiivisuudella* viitataan sosiaalisen ilmiön esitykselliseen tuottamiseen ja rakentamiseen.⁵

Erving Goffmanin mukaan *esitys* tarkoittaa yksilön kaikkea toimintaa, jonka aikana hän on havainnoijien piirissä ja toiminta jotenkin vaikuttaa havainnoijiin.⁶ *Esitysteoria* ja *esitystutkimus* ovat rinnakkain käytettyjä käännöksiä englanninkielisestä termistä *Performance theory*. *Esitysteorian* voidaan ajatella olevan Richard Schechnerin teatteritieteen piiriin kuuluva teoria esityksestä, kun taas *esitystutkimus* paremmin kuvaa esitysteorian institutionalisoitua yliopisto-opetusta ja tutkijoiden verkostoa.⁷

---

¹ Lönnqvist 1997, 57.

² Carlson 2006, 123.

³ Carlson 2006, 13–14.

⁴ Carlson 2006, 118.

⁵ Butler 1990.

⁶ Goffman 1971, 32.

⁷ ”Tutkimuspäivä pulkassa”. Esitystutkimuksen verkoston www-sivu.

<http://esitystutkimus.wordpress.com/2011/05/16/tutkimuspaiiva-pulkassa-16-5-2011/>. 27.1.2014

Roolilla tarkoitetaan yksilön käyttäytymistä, joka toteuttaa tiettyyn asemaan kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet.¹ Ihmiset saattavat yllättäenkin vaihtaa arkipäivän roolista toiseen. Päivän aikana henkilöllä voi olla esitettävänä naisen äidin, puolison, esimiehen, työntekijän, asiantuntijan, ystävän, naapurin ja asiakkaan roolit, joihin kaikkiin kuuluu hieman erilainen tapa käyttäytyä. Tiettyyn rooliin kuuluva vaikutelma annetaan käytöksellä, pukeutumisella, äänellä tai toiminnalla.² Rooliin kuuluvan käyttäytymisen suorittamiseen linkittyy *käyttäytymisen toisinto*. Käsite viittaa Richard Schechnerin teoriaan, jonka mukaan kaikessa toiminnassamme näkyy jäänteitä kulttuurisesta perinnöstämme. Aiempi toiminta toimii mallina arjen esitystilanteissa.³ Kyse on ruumiillisista, kielellisistä tai näennäisistä toiminnoista, joihin on valmistauduttu tai jotka ovat harjoiteltuja. Arkipäiväiset tapahtumat kuten ruuanvalmistus, kävely ja keskustelu ystävän kanssa ovat rakentuneet aiemmin tapahtuneesta käytöksestä. Koko *arkipäiväisyys* perustuu *tuttuuteen*: se rakentuu tunnetuista käyttäytymisen palasista, jotka järjestetään uudelleen ja muokataan sopimaan uuteen tilanteeseen.⁴

Yhteisö on ryhmämuodostelmien yleisnimitys. Yhteisöön kuuluvat ihmiset elävät, asuvat tai toimivat yhdessä, tai ajattelevat tietyistä asioista samalla tavoin. Yhteisön määritelmä vaihtelee tieteenaloittain ja siksi sen kattava määrittäminen on mahdotonta.⁵ Myös Turner pitää käsitettä hankalana. Hän erottaa yhteisöjen *yhteisyyttä* käsittelevissä tutkimuksissaan toisistaan yhteisön *sosiaalisena rakenteena* sekä *communitasin*, joka on sosiaalisten suhteiden rakenteen ylittävä muoto ja liittyy äärimmäisiin hetkiin ihmisen tai yhteiskunnan elämässä.⁶ Yhteisö on saanut tieteellisessä keskustelussa useita vaihtelevia, ja osin päällekkäisiä määritelmiä. Itsen käsittelen yhteisöä yhteneväisten intressien omaavien yksilöiden yhteenliittymänä, jonka rajat ja sisältö luodaan yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa.

---

¹ Goffman 1971, 26.

² Schechner 2006, 171.

³ Schechner 2006, 35.

⁴ Schechner 2006, 29.

⁵ Lehtonen 1990, 15, 17.

⁶ Turner 2007, 10, 14, 109, 145.

Identiteetti muodostuu subjektin sisäisen *minän* ja yhteiskunnan välisessä vuorovaikutuksessa. Sisäinen *minä* muotoutuu jatkuvassa dialogissa ulkopuolisten kulttuuristen maailmojen ja niiden tarjoamien identiteettien kanssa.¹ Identiteetin käsite on myös häilyvä ja vaihteleva. Tajfel määrittelee sosiaalisen identiteetin yksilön minäkuvan siksi osaksi, joka on peräisin sosiaalisen ryhmän jäsenyydestä ja jäsenyyteen liitetystä emotionaalisesta merkityksestä ja arvosta. Lyhyellä määritelmällään Tajfel pyrkii välttämään ”lopptomaksi ja usein hedelmättömäksi” kutsumansa keskustelun identiteetin luonteesta.²

Kaunismaan mukaan *kollektiivisesta identiteetistä* on kysymys silloin, kun pyritään vastaamaan kysymykseen *keitä me olemme?*³ Yksilöiden jakama kollektiivinen identiteetti kulttuurisena ilmiönä sisältää ajatuksen siitä, että yhteisön jäsenten ajatukset ja tunteet omasta yhteisöstään ovat pitkälti samansisältöisiä. Itsen ja muiden ajatusten ja olemusten yhtenäistäminen edellyttää *stereotypisointia*. *Stereotypian* käsitteeseen sisältyy ajatus, että ryhmän jäsenet olisivat joidenkin ominaisuuksiensa suhteen samankaltaisia.⁴

Nostalgia tarkoittaa muistojen sävyttymistä surumieleisyydellä, kaipauksella tai eriasteisilla mielihyvän ja menneisyyden nautiskelun tunteilla: nostalginen muistelu on emotionaalisesti latautunutta.⁵ Pirjo Korkiakangas on tarkastellut nostalgisten muistojen muodostumista maaseutuympäristössä vietetystä lapsuudesta. Tutkielmassani sovellan Korkiakankaan agraariympäristöön perustuvaa nostalgian ja sen merkitysten pohdintaa urbaaniin kaupunkiympäristöön kuuluvien muistojen tulkintaan.

Aineistonhankintamenetelmäni on valmiiden dokumenttien hankinta.⁶ Lähdeaineistoni koostuu vuosina 1996–2014 ilmestyneistä aikakauslehti Tsilarin

---

¹ Hall 2005, 22.

² Tajfel 1981, 255.

³ Kaunismaa 1997b.

⁴ Lehtonen 1997, 26.

⁵ Korkiakangas 1996, 37.

⁶ ”Valmiit dokumentit ja tuotetut dokumentit”. Jyväskylän yliopiston Koppa-palvelun www-sivu. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelma/valmiit-dokumentit-ja-tuotetut-dokumentit>. 6.2.2014.

vuosikerroista. Valitsin jäsenlehden lähdeaineistokseni siksi, että lehti toimii stadilaisiksi itsensä mieltävien ihmisten äänitorvena ja keskinäisenä keskustelufoorumina. Lehti on yhteisöllisen identiteetin representaatio. Aineisto on syntynyt ilman tutkijan vaikutusta ja on siis siltä osin vaikutuksista vapaata. Lehtien sisällöistä nousevista teksteistä pyrin selvittämään lehden toimitus- ja lukijakunnan, stadilaisten, keinoja ylläpitää yhteisöään ja viestittää yhteisöön kuulumisesta ulospäin. En käsittele aineistoa media-aineistona sinänsä, sillä sisällön on tuottanut yhteisö itse, ei ulkopuolinen toimittajakunta.

Käydessäni vuosikerrat ensimmäisen kerran läpi, jaottelin aineiston kirjoituksista esiin nouseviin teemoihin. Aineistosta selkeiksi ryhmikseen erottautuneet yhteisön ja identiteetin rakennuksen ja viestinnän keinot ovat määritelleet lukujen 3 ja 4 otsikot. Seuraavilla lukukerroilla kirjasin ylös teeman hyvin tiivistävät slangimuotoiset lainaukset kiteyttämään ja elävöittämään tekstiä. Ottamalla tarkasteluun kaikki lehden vuosikerrat ilmestymisvuodesta tähän päivään, halusin taata mahdollisimman laajan aineiston, josta on mahdollista nähdä lehden katkeamaton kehityskaari. Aineistosta on mahdollista nähdä yhdistystoiminnan ja lehden linjan muutokset, keskustelun sekä keskusteluaiheiden kehitys sekä mielipiteenvaihdon jatkumo.

3. Stadilaisuus yhteisönä

3.1. Yhteisön muodostaminen

Yhteisö voi määrittyä eri tavoin, sillä yhteisyys voi perustua lähes mihin tahansa: yhteisöjä rakentuu niin henkilökohtaisten kuin poliittisten intressien ympärille. Yhteisöjen vuorovaikutusmuodot vaihtelevat välittömistä fyysisistä suhteista aatteen yhdistämiin, kuvitteellisiin tai todellisiin ihmisjoukkoihin.

Yhteisöt myös muodostuvat monilla eri tavoin. Benedict Andersonin mukaan kaikki yhteisöt ovat kuviteltuja. Yhteisöt eroavat toisistaan vain siinä, millä tavalla ne on kuviteltu. Anderson perustaa tunnetun väittämänsä yhteisöjen kuvitteellisuudesta sille, etteivät edes pienimmän valtion jäsenet tule koskaan tuntemaan tai tapaamaan suurinta osaa yhteisön muista jäsenistä, tuskin edes kuulemaan heistä. Silti jokainen yhteisön jäsenen mielessä elää kuva heidän keskinäisestä yhteydestään.¹ Koska yhteisön jäsenet eivät voi kaikki fyysisesti tavata toisiaan, täytyy yksilön kuvitella se yhteisö, johon tuntee kuuluvansa. Andersonin näkemys kuvitellusta yhteisöstä on yhteneväinen Lehtosen määrittelemän symbolisen yhteisön kanssa. Lehtonen erottaa toisistaan toiminnallisen yhteisön ja symbolisen yhteisyyden, joka hyvin kuvaa stadilaisuutta yhteisönä. Teorian mukaan yhteisyys on tietoisuudessa vahvistuva yhteenkuuluvuuden tunne, jonka tuloksena kehittyy symbolista yhteisyyttä, joka on ryhmäidentiteettiä vahvistava tietoisuusmuoto.² Yhteisyys esiintyy jaettuina uskomuksina, tunteina ja subjektiivisina kertomuksina. Stadilaisuudella symbolisena yhteisyytenä voidaan nähdä olevan kulttuurinen alkuperä, eli se on syntynyt ihmisten välisissä vuorovaikutussuhteissa ja käytännöissä. Sosiaalinen vuorovaikutus jatkuvasti tuottaa ja uusintaa symbolista yhteisyyttä.

Yhteisesti jaetut uskomukset, tunteet ja kertomukset ovat Tsilarissa ilmenevä yhteisöllisyyden pohja; niistä rakentuu lehden sisältö ja niihin perustuu lukijoiden välinen vuorovaikutus. Kollektiivinen muisti eli yhteisön perinne on yhteisön olemassaolon perusta.³

---

¹ Anderson 2006, 6.

² Lehtonen 1990, 23.

³ Lehtonen 2005, 83.

Vuona 2008 Stadin Slangi ry järjesti jäsenkyselyn kartoittamaan jäsenistön toiveita yhdistyksen tulevaksi toiminnaksi. Kyselyyn vastasi 126 jäsentä. 100 % vastaajista kertoi olevansa yhdistyksen jäseniä, koska *Stadin kulttuurin ja kielen vaaliminen* on heistä tärkeää. Yhteinen päämäärä ja intressi yhteisten juurien säilyttämisestä saa siis ihmiset liittymään yhteen. Jäsenkyselyssä Tsilarin toivottiin sisältävän juttuja vanhasta Stadista (98 % vastanneista) ja jäsenten kertomia tarinoita (96 % vastanneista).¹ Kokemusten jakaminen yhteisistä paikoista ja ilmiöistä kiinnostaa lukijoita: Tsilari kutsuu stadilaiset yhteen muistelemaan ja kertomaan tarinoita. Tämä moderni leirituli tarinoineen luo ja vahvistaa ihmisten yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yhteenkuuluvuuden tunteen synnyttämä ryhmäkiinteyden on ehto ryhmän muodostukselle ja koossa pysymiselle.

Stadilaiset yhdistää yhdeksi ryhmäksi kiintymys omiin kotikulmiin, kallioihin ja mereen, kaupungin ääniin ja tuoksuihin sekä muihin kaupunkilaisiin. Stadilainen on Helsingissä kuin kotonaan.

Stadilaiseks sä voit tulla vaan ku budjaat Stadis, hillut pitkin pihoi ja kartsoi, bailaat snygeil mestoil ja tsennaat sen, miten Stadi skulaa ja rulaa ja sivus slangit tarttuu sun hihaas – – kiinnyt näihi kulmiin, bärtseihi ja sköneen, meluihi ja döfikseen ja jengiin ku budjaa tääl. Ja tsennaat, et sähän oot ku himassas.²

Antropologiassa rajatun ryhmän on perinteisesti odotettu omaavan muista ryhmistä erottautuvan kielen, tapakulttuurin, uskonnon tai poliittisen organisaation. Paikallisuuteen perustuvan yhteisön määrittelemiseen nämä kriteerit eivät kuitenkaan sovellu. Vaikka Helsingin kaupunginvaltuustoa voidaan pitää määritelmän mukaisena, muista eroavana aluepoliittisena organisaationa, ei stadilaisten uskonto eroa esimerkiksi espoolaisten uskonkäsityksistä. Ryhmän määritelmä lieneekin jo vanhahtava soveltuen paremmin varhaisemman antropologian ”primitiivisten kulttuurien” tutkimukseen. Miten siis määritellä urbaanin nyky-yhteisön rajat suhteessa muihin samankaltaisiin? Michael Moermania mukaillen stadilaisuus on mielestäni rajattavissa omaksi ryhmäkseen,

---

¹ Karvinen 2009, 10, 11.

² Erkki Johannes 2002, 24.

sillä henkilö on stadilainen, mikäli hän uskoo olevansa stadilainen, kutsuu itseään stadilaiseksi ja käyttäytyy tavalla, joka vahvistaa hänen stadilaisuuttaan.¹

Yhteisöllisyys on sosiaalisesti luotua, joten toimiakseen ryhmän identiteetin on oltava vakuuttava jäsenilleen ja myös ryhmän ulkopuolisten on tunnustettava sen olemassaolo.² Stadilaisiin ja stadilaisuuteen viitataan niin pääkaupunkiseudulla kuin sen ulkopuolella, joten yhteisön voidaan katsoa olevan laajalti tunnettu eli näin ollen legitiimi.

Yhteisöt perustuvat kuvitelluille merkityksille, joita yhteisön piirissä tuotetaan ja uusinnetaan.³ Merkityksiä tuotetaan vuorovaikutuksessa, ja samalla vuorovaikutus tuottaa yhteisöllisyyttä. Suomen mittakaavassa suurkaupungiksi mainittavassa pääkaupungissa Helsingissä asuu ryhmä ihmisiä, jotka tuntevat eräänlaista sukulaisuutta toisiinsa – jaettujen Helsinki-muistojen johdosta he tuntevat olevansa ikään kuin saman kylän poikia ja tyttöjä. Ryhmän jäsenet valikoituvat yksilöiden omasta halusta liittyä yhteisöön. Yhteisöön kuuluminen on osa jokaisen ryhmän jäsenen identiteettiä. Ryhmään kuuluminen tarkoittaa, että ryhmän jäsenillä on tiettyjä ryhmän yhteisiä arvoja ja ajattelutapoja, normeja ja käyttäytymisodotuksia.⁴

Stadilaisuus ei rajoita mahdollisuutta olla samanaikaisesti muiden ryhmien jäsen. Stadilainen voi samanaikaisesti olla sukunsa, perheensä, seurakuntansa, puolueensa tai lähikauppansa asiakkuusohjelman jäsen. Yhteisöt ovat aina valittuja ja yksilöt saattavat kuulua samanaikaisesti useisiin eri yhteisöihin. Yksilöillä on erilaisia siteitä ja eri tapoja kuulua yhteisöihin: toiset kokevat hyvin vahvasti olevansa stadilaisia slangiharrastuksensa johdosta, toisten stadilainen identiteetti nousee pintaan vain tietyissä tilanteissa.⁵

---

¹ Moerman 1965, 1219 ref. Eriksen 1993, 11.

² Eriksen 2004, 69.

³ Tuomi 2005, 159.

⁴ Lehtonen 1997, 24.

⁵ Ks. Hautamäki 2005, 50; Lehtonen 2005, 83.

3.2. Kollektiivinen identiteetti

Thomas Hylland Eriksen sosiaaliantropologisen lähestymistavan mukaisesti tarkastelen identiteettejä sosiaalisina identiteetteinä, en psykologisessa merkityksessä ihmismielen syövereinä.¹ Eriksen mainitsee sosiaalisiksi identiteeteiksi esimerkiksi *tanskalaisuuden* tai *eurooppalaisuuden*. Nämä identiteetit eivät ole sellaisenaan annettuja, vaan ne ovat neuvottelun varaisia. Antropologina Eriksen käsittelee identiteettejä etnisyyden näkökulmasta. Eriksen on kirjoittanut etnisestä identiteetistä tarkoittaessaan ihmisten välisen yhteisöllisyyden pohjaa ja sen ympärille rakentuvaa yhteisöä. Eriksenin määritelmän mukaan etnisuus luodaan ja uudelleen luodaan päivittäisessä vuorovaikutuksessa. Se ilmenee ja saa merkityksensä sosiaalisissa tilanteissa ja kohtaamisissa.² Sovellan Eriksenin etnisiä ryhmiä käsittelevän yhteisöidentiteetin rakentumismallia käsitellessäni stadilaisen yhteisön identiteettiprosesseja. Etninen identiteetti ja stadilainen paikallisidentiteetti eroavat toisistaan siten, että stadilaiseksi *kasvetaan* eikä *synnytä*, kun taas etnisuus on syntyperäistä.

Yksilö samaistuu yhteisöön, eli identifioi itsensä ryhmän jäseneksi.³ Identifikaation prosessissa yksilön oma identiteetti muodostuu ja uusiutuu neuvottelussa ympäristön kanssa.⁴ Yksilö määrittelee itsensä samoin kuin ne, joiden hän katsoo kuvaavan yhteisöä. Yhteisön jäsenten ajatukset ja tunteet yhteisöstään ovat siis pitkälti samansisältöisiä. Samanlaisen ajattelutavan oletus yhteisön jäsenten kesken liittyy stereotypisointiin. Stereotyyppistävän käsityksen mukaisesti oletetaan, että jonkin ryhmän jäsenet olisivat joidenkin ominaisuuksiensa suhteen toistensa kaltaisia.⁵ Stereotypisointi on tärkeää, kollektiiviset identiteetit edellyttävät useiden ihmisten yhteistä käsitystä asiantiloista.⁶

---

¹ Ks. Eriksen 1993, 60.

² Eriksen 1993, 3.

³ Kaunismaa 1997a, 40.

⁴ Siivonen 2008, 340.

⁵ Lehtonen 1997, 26.

⁶ Kaunismaa 1997a, 41.

Kaunismaan mukaan identiteeteissä on kyse *itsen* tunnistamisesta ja tulkinnasta. Identiteeteissä henkilöt arvioivat itsensä erilaisten symbolien, kielellisten ilmausten, ”myyttien”, kertomusten ja kulttuuristen representaatiotapojen välityksellä. Identiteetit ovat ihmistekoisia ja kuvitteellisia konstruktioita. Kaunismaan mukaan kollektiivinen identiteetti on symbolisen merkityksenannon tuote, jolla ryhmälle tuotetaan ominaisuuksia vastaamalla kysymykseen *keitä me olemme?*¹

Kaunismaan mukaan kollektiivinen identiteetti on kulttuurinen ilmiö, jonka elementtejä ovat ensinnäkin *historialliset prosessit*, joissa kollektiiviset identiteetit muotoutuvat, toisekseen *myytit, symbolit ja merkityskonstruktiot*, joissa niitä ilmennetään sekä kolmanneksi *vaihtuvat tilanteet*, joiden jäsentämiseen identiteetin kulttuurisia merkitysmalleja sovelletaan.²

Kollektiivinen identiteetti koostuu pitkälti symbolisista koodeista, *myyteistä*, jotka ovat kertomuksia, ilmaisutapoja sekä symbolisia merkkejä ja tapoja. Nämä koodit ovat kulttuurisia konstruktioita, eli ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa syntyneitä käsityksiä yhteisöstä ja sosiaalisista järjestelmistä. Symboliset koodit ovat muodostuneet pitkissä historiallisissa rakennusprosesseissa. Esimerkiksi stadilaisuus on yli satavuotinen prosessi sakilaisista nykypäivän stadilaisiin. Kollektiivinen identiteetti nousee esiin eri tilanteissa, joissa yhteisön symbolisia koodeja ilmaistaan tai niitä käytetään apuna uuden tilanteen jäsentämisessä.³

Kollektiivisen identiteetin myytit tekevät merkitykselliseksi yhteisön, johon ihmiset katsovat kuuluvansa.⁴ Stadilaisuuden myyttisiä kertomuksia ovat nostalgiset muistot lapsuuden ja nuoruuden Stadista, jotka osoittavat kuulumisen samoille kulmille. *Me olemme yhtä, sillä me jaamme samat kulmat ja samat muistot.* Kaupunkihistorialliset kertomukset kertovat ”meidän” historiamme, johon voidaan samastua.

---

¹ Kaunismaa 1997b.

² Kaunismaa 1997a, 40–41.

³ Kaunismaa 1997a, 42–45.

⁴ Kaunismaa 1997a, 42.

Stadilainen identiteetti ei ole synnynnäistä, vaan se kehittyy ajan myötä. Stadin Slangi ry:n emerituspuheenjohtaja Lasse Liemolan mukaan stadilaiseksi ei synnytä, vaan stadilaiseksi kasvetaan.¹ Identiteetit eivät ole synnynnäisiä, vaan ne muodostuvat vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Identiteetit ovat päällekkäisiä, toisinaan ristiriitaisia ja jopa yhteensopimattomia. Identiteetit ovat liikkuvia ja ne muodostuvat ja muokkautuvat jatkuvasti kulttuurin muutoksessa.² Konkreettinen esimerkki identiteetin muokkautumisesta on kulttuuriympäristön muuttuminen muuton myötä Vallilasta Vantaanlaaksoksi: kotiuduttuaan henkilö alkaa pikku hiljaa mieltää itsensä vantaalaiseksi.

Kulttuurisia identiteettejä rakennetaan tuottamalla merkityksiä yhteisöstä, johon jäsenet identifioituvat. Merkitykset sisältyvät yhteisön tarinoihin, muistoihin ja kuviin. Jaetut muistot ovat tärkeitä, sillä ne yhdistävät nykyhetken yhteisön menneisyyteen. Merkityksiä uusinnetaan jatkuvasti toiston keinoin.³ Yhdessä jaetut muistot ovatkin Tsilarissa keskiössä: lehdessä muistellaan joulukorttien ja lehtien irtonumeroiden myyntiä lapsena Helsingin keskustassa, pikkupoikien rottajahtia Kalliossa 1950-luvulla, Stadin puurakenteisista hyppyrimäkiä 1920–1960 -luvuilla ja Stockmannin jouluikkunan somistusta vuodelta 1949:

Montakohan sukupolvee skidei on jo ehtinyt tsiigaa nyyna kii fönsteris, mitä siel on? Aina jotain nyvaa.⁴

Kollektiivinen identiteetti rakennetaan kollektiivisen muistin pohjalle.⁵ Analyttisenä terminä kollektiivinen muisti (*engl. collective memory*) kehittyi 1980- ja 1990-luvuilla yhdessä kollektiivisen identiteetin käsitteen kanssa. Aikaisemmin identiteetin käsitettä oli sovellettu vain yksilöihin. Konstruktivinen käänne (*engl. constructive turn*) ihmistieteissä tuki uusia diskursseja muistista ja identiteetistä. Käänne korosti kulttuuristen symbolien kuten tekstin, kuvien ja rituaalien merkitystä identiteetin rakentumiselle. Lisäksi tiedostettiin, että menneisyys on aina rekonstruoitu nykyisyyden tarpeiden mukaisesti. Menneisyys voidaan rekonstruoida esimerkiksi julkaisuiden, näyttelyiden, tapahtumien,

---

¹ Johannes 2002, 6.

² Hall 2005, 22–23.

³ Hall 2005, 47.

⁴ Obolgoviani 2009, 32.

⁵ Ks. Otto 2011.

taiteen, maiseman ja kielenkäytön keinoin. Materiaaliset jäänteet, kielikuvat ja menneisyyden narratiiviset kertomukset ovat tärkeitä elementtejä kollektiivisen identiteetin luomisessa.¹ Stuart Hallin mukaan identiteetit ovat itse antamiamme nimiä niille tavoille, joilla menneisyyden kertomukset asemoivat meitä ja joihin me itse asemoimme itsemme. Hall pitää siis menneisyyden narratiiveja identiteetin pohjana.² Menneisyyden kertomukset yhdistyvät ja yhdistävät Tsilarin kirjoituksissa:

Raijan muistelot on just sitä mitä meikäläinenki muistaa – – on melkein ku muistelis omaa pentuaikaansa.³

Ajan myötä yksilön muistot saattavat sulautua yhteen, ja niihin yhdistyy piirteitä myös toisten ihmisten samoja asioita käsittelevistä muistoista ja kertomuksista.⁴ Tsilaria lukemalla lukijan on mahdollista samaistua muihin helsinkiläisiin, jotka jakavat samat muistot samoilta kulmilta ja ajoilta, saman ikäisenä. Yhteinen historia oikeuttaa väitteet kulttuurisesta yhtenäisyydestä ja auttaa tiiviin ryhmän muodostuksessa.⁵ Muistot ovat jaettuina sukupolvikokemuksia:

Pikkuskidinä tehtiin brekkiksiä. Braijattiin Kaivarin kaltsuil ja skujattän felolla vaksia pakoon siel Kaivohuoneen takapihal.⁶

Hallin mukaan identiteetti vaihtelee sen mukaan, kuinka subjektia puhutellaan ja kuinka se esitetään.⁷ Tsilarin lukijakertomusten kerrontatapa korostaa rentoa asennetta elämään ja ympäristöön, toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta. Kertoja on lähes poikkeuksetta stadilaisen roolissa. Identiteetit muodostuvat esittämisen sisällä. Sillä, miten henkilö esitetään, on enemmän merkitystä kuin sillä, kuka hän on. Identiteetti muokkautuu esittämisessä, joten identiteetintutkimuksen ja esitysteorian liitto on ilmeinen.⁸

---

¹ Otto 2011, 95, 102.

² Hall 2005, 227.

³ Kupiainen 2005, 17.

⁴ Korkiakangas 1996, 36.

⁵ Eriksen 2004, 343.

⁶ Kaikusalo 2005, 12.

⁷ Hall 2005, 28.

⁸ Hall 2005, 223, 250.

Eriksenin mukaan identiteetti muotoutuu yksilön kohdatessa sosiaalisen tilanteen.¹ Myös Kaunismaan mukaan tilanteet ovat kollektiiviselle identiteetille merkittäviä: niissä yhteisön myytit ilmaistaan tilannekohtaisina sovelluksina. Identiteetti *aktivoituu* tilanteissa, joissa se muodostuu keskeiseksi.² Tyypillisiä identiteetin laukaisemisen tilanteita ovat yhteisöön kohdistuva myönteinen tai kielteinen arviointi sekä tilanteet, joissa henkilö kokee olevansa oman yhteisönsä edustaja.³ Kollektiivinen identiteetti ilmenee myös tilanteissa, joissa *meidän* ja *muiden* välinen kategorinen raja ylitetään tai se koetaan uhatuksi.⁴ Kenties tämän vuoksi maalaisia niin kärkkäästi syytetään sekaantumasta stadilaisten asioihin valtakunnanpolitiikan tai median tasolla.

Ihmisellä on monia tosiaan täydentäviä sosiaalisia identiteettejä ja on tilanneriippuvaista, mikä niistä milloinkin nousee tärkeimmäksi.⁵ Stadilaiselle stadilaisuus on luultavasti merkityksellisintä juuri muistoja herättelevää Tsilaria lukiessa, Helsinki-päivänä Esplanadilla kulkiessa tai tämän joutuessa ulkopaikkakuntalaisen, *ulkopuolisen*, rooliin muualla. Sosiaalisesta identiteetistä tulee merkityksellinen etenkin silloin, kun se koetaan uhatuksi.⁶ Stadilaisuuden tunne voimistuu, kun herää keskustelua esimerkiksi kaupunkikuvan muutoksesta tai vanhan slangin katoamisesta. Nämä aiheet kirvoittavat paljon ajankohtaiskeskustelua Tsilarissa. Symboliikka joka viittaa vanhaan kieleen tai elämäntapaan, on ratkaisevaa yhteisön identiteetin säilyvyydelle muutoksen aikoina.⁷

Kansalliset kulttuurit ovat perinteisesti olleet kulttuuristen identiteettien keskeisiä lähteitä ja kansallisvaltioiden tarjoamaa kansallisidentiteettiä on pidetty yksilön samaistuttavimpana yhteisönä. Hallin mukaan kiinteillä pienyhteisöillä on globalisoituneessa maailmassa jopa suurempi vaikutus yksilön identiteettiin, kuin

---

¹ Eriksen 2004, 353.

² Kaunismaa 1997a, 44.

³ Lehtonen 1997, 26.

⁴ Kaunismaa 1997b.

⁵ Eriksen 2004, 353.

⁶ Eriksen 2004, 398, 68.

⁷ Eriksen 2004, 68.

vanhakantaisella kansallisvaltiomallilla.¹ Kansallisten identiteettien pirstaloituessa kansalaisyhdistykset kuten Stadin Slangi ry voidaan nähdä merkittävänä identiteettimateriaalin tarjoajina tilanteessa, jossa yksilöt haluavat kokea alueellista yhteenkuuluvuutta.

Identiteetti rakennetaan aina enemmän tai vähemmän tietoisesti. Ihmiset etsivät keskeistä teemaa ja avainsymboleja yhteisöllisyyden perustaksi. Yhteisöllisyys luodaan näillä esityksillä.² Tutut paikat ovat keskeisiä yhteisöllisyyden symboleja:

Bonjaatte varmasti, että kun stadilaiset treffaavat, muistojen arkusta nousee stadin slangia esiin ja bamlaus on sitä tuttua jorinaa, eli vanhan stadin muistelua. Siinä funtsitaan missä mestassa mikäkin rafla tai leffa sijaitti.³

Yhteisesti jaetun historian tulkinta on yhteisöille tärkeää, sillä sen avulla oikeutetaan, vahvistetaan ja ylläpidetään yhteisöä ja yhteisöllistä identiteettiä.⁴ Identiteetti ei ole yksitasoinen ja muuttumaton, vaan monimuotoinen ja jatkuvasti kehittyvä. Yksilö kokeilee oman minäkuvan ja ryhmän profiloinnin välillä.⁵ Toisaalta yksilöllä on oma minäkuva ja identiteetti, toisaalta hän voi myös jakaa yhteisönsä ryhmäidentiteetin – tai monia rinnakkaisia identiteettejä. Vaikka ryhmäidentiteetti on yhtenäinen, ihmisillä on silti aina oma yksilöllinen identiteettinsä, joka poikkeaa muista oman yhteisönkin sisällä. Lisäksi on muistettava, että toisten ryhmien ylpeästi esitellessä ryhmäidentiteettiään, toisen ryhmän jäsenyys saattaa tuntua stigmalta, jolla on negatiivinen vaikutus valtaväestön silmissä. Tällöin identiteettiä pyritään alikommunikoimaan ja siten sopeutumaan paremmin valtaväestöön.⁶

---

¹ Hall 2005, 45.

² Ehn & Löfgren 2001, 84.

³ Kanerva 2006, 22.

⁴ Eriksen 1993, 59.

⁵ Ehn & Löfgren 2001, 65.

⁶ Ehn & Löfgren 2001, 89, 92.

3.3. Stadilaisuus ja nostalgia

Tsilarin kertomukset ovat nostalgisesti sävyttyneitä – samoin ne herättävät lukijassa nostalgisia tunteita ja mielikuvia. Nostalgiaan kuuluu muistelun ja unohtamisen vuorottelu: koettu tapahtuma saa muistoissa lopullisen muotonsa vasta tämän prosessin myötä.¹ Jokin epämiellyttävä tai ei-toivottava saattaa painua taka-alalle, unholaan, ja nostalgiset muistot sävyttyvät myönteisillä tuntemuksilla. Kuten yksilö on taipuvainen romantisoimaan lapsuuttaan, myös yhteisöillä on tapana muokata historiaansa hieman myönteisemmäksi, onnellisemmaksi tai valoisemmaksi. Emme siis kohtaa menneisyyttä, vaan nykypäivän luomuksen menneisyydestä.²

Vanhassa Stadissa snadit kundit dallas ja luudas kartsoilla ja pihoilla, klitseissä ja katoilla, pärtseillä ja rantsuissa, skutsissa ja kentsuilla. Tsimmas skönessä ja skulas futista nurtseilla. Ne teki paljon jykee latareille, soitti pirunviulua, duunas smettiksiä ja flekkiksiä brennarilla, stikkas stebuja ja braijas kaikkee kliffaa.³

Oheinen mietelmä ”Mitä ennen ja mitä nyt?” vertaa toisiinsa tapoja, joilla lapset ennen leikkivät yhdessä ulkoleikkejä – ja mitä lapset tekevät nykyään. Ikääntymisen myötä muistelu lisääntyy ja muistoissa korostuvat idealisoivat piirteet – ennen kaikki oli paremmin.⁴

Jengissä duunattiin kaikkee kliffaa: hypättiin snaraa, pelattiin pitskulla veguboltsii tai puistossa peffistä, kentsulla nelistä tai pesistä. Sit oli kirkkistä, kymmenen stidii laudalla, vinkkii ja purkkista tai sit vaan luudattiin klitsuissa tai vinteillä.⁵

Yhdessä tekemisen muistot säilyvät. Nostalgisessa muistelussa etsitään ikään kuin kadotettua paratiisia, jonne voitaisiin edes muistojen avulla vielä hetkeksi palata.⁶

---

¹ Korkiakangas 1990, 37.

² Eriksen 2004, 73.

³ Stadin Slangi ry 1997a, 2.

⁴ Korkiakangas 1996, 41.

⁵ Tervomaa 2004, 32.

⁶ Korkiakangas 1996, 38.

Muistoissa nousee esiin erityisesti kultainen nuoruus, vaikka moni lukijoista on kokenut Helsingin pommitukset, sodan ja nälän. Sota-aikaa muistellessa mainitaan, miten ruuasta, vaatteista ja kengistä oli pulaa, mutta muuten keskitytään hyvien puolien muisteluun. Koululaukut oli tehty pahvista, mutta lasten mielestä siinäkin oli hyvät puolensa – talvella pahvi luisti hyvin liukumäessä. Sama kertoja muistelee, miten he pikkupoikina etsivät kaupungilta pommien ja kranaattien sirpaleita, joita käytettiin keräilymerkkeinä ja vaihdeltiin toisten lasten kanssa:

Sitte ku tsurra skulas sen merkiks, et lentsigat oli flygannu veks, me häppästiin kaltsille ja kartsalle tsögaamaan pommien ja kranujen sirpaleita. Niitä me sitte samlattiin ja bytskattiin kundien kanssa ihan ku jotkut samlaa ja bytskaa fritsuja.¹

Tsilarissa sota-ajasta tuodaan esille mielekkäitä muistoja. Kollektiivisen muistelun aisaparina on kollektiivinen unohdus. Muistista häivytetään muistoja, joihin liittyy jotain moraalisesti tai sosiaalisesti arveluttavaa. Kaikkea ei tuoda julki ja esitetä muille.² Vaikka takana olisi kovia aikoja, ei nykyhetki välttämättä näyttäydy menneisyyttä parempana:

Stadissa ei tänään mikään ole niin kuin ennen. Hirvee hässäkkä päällä, kaikilla on kiire. Gamla stara saa olla skarppina ettei jää jalkoihin. Keskustan monet snyggit hausit on purettu ja tilalle bygattu lasiakvaarioita.³

Historiankertomuksia käytetään välineinä identiteetin rakentamiseen nykyajassa. Antropologisen näkemyksen mukaan historia ei ole menneisyyden tuote vaan vastaus nykypäivän tarpeisiin.⁴ Jaettu menneisyys saa yksilön asemoitumaan nykyisyyteen. Vahvoilla juurilla yksilö tuntee turvallisuutta kotikaupunkinsa muuttuneessa toimintaympäristössä.

---

¹ Tommi, stadin skoude 2009, 9.

² Korhokangas 1996, 38.

³ Kemiläinen 2004, 26.

⁴ Eriksen 2004, 72.

Nostalginen muistelu on tunteikasta ja usein kaihomielistä.¹ Nostalgian kaipuu menneeseen elämään ja kaupunkimaisemaan näkyy useissa Tsilarin lukijakirjoituksissa. Signe Branderin Helsinki-aiheiset mustavalkovalokuvat kuvittavat muistamisen paikkoja Tsilarin lehdillä. Menneen kaipuuseen kuuluu käsitys ”vanhoista hyvistä ajoista”, joita Tsilarissakin peräänkuulutetaan:

Joskus tulee mieleen vanhat hyvät ajat. Silloin joka talossa oli oma latari, tsilari, kosari tai talkkari...²

Vanhoja koulukavereita etsitään lehden hakuilmoituksissa. ”Kaipaanko oman pitskun tyyppjä? ” kysytään Tsilarin ilmoituksessa, jossa kehoitetaan lukijoita laittamana lehteen etsintäkuulutus vanhoista ystäväistä ja koulukavereista.³

Meit Kaisiksen kansiksen kundei budjas 1920-luvul useit Krunikas Liisankartsal lähel skönee. Arska budjas samas talos kuimmä ja Kake vindist vastapäät.⁴

Lapsuuden ystävien nimet muistetaan yhä, vaikka tiet ovat saattaneet erkaantua vuosikymmeniä sitten. Ensimmäisen ilmestymisvuoden 1996 lehdessä muistellaan lapsuutta 1920-luvun Kruununhaassa. Kun lehden ensimmäisissä numeroissa muistellaan lapsuuden Helsinkiä 1930-luvulla, viimeisimmissä numeroissa kirjoittajien lapsuusmuistot ovat 1990-luvulta. Kertomuksia lukiessa huomaa, miten lapsuusmuistot eri vuosikymmeniltä on kirjoitettu eri aikakausien slangilla. Slangi on variaatioiltaan rikas.

On kliffaa blugata tota Tsilaria, ja eri starojen ja gimmojen stooreja menneiltä ajoilta, ja nykyisten kloddien bamlaustyyliä gamlaan verraten.⁵

Tsilarin kertomukset ovat pääasiassa historiapainotteisia vaikka reportaaseissa ja ajankohtaisaiheissa keskitytäänkin nykypäivään. Jäsenkyselyn mukaan lukijoille antoisimpia ovat juuri muistelmat, jotka liittyvät usein lapsuusajan peleihin ja leikkeihin sekä kaupunkilaislapsuudelle ominaisiin muistoihin kuten pummilla

---

¹ Korkiakangas 1996, 37.

² Laurell 2004a, 2.

³ Stadin Slangi ry 2009, 4.

⁴ Hurta 1996, 7.

⁵ Ahlberg 2004, 24.

ajamiseen *skurulla* ja *dösällä* tai iäkkäämmille lukijoille vaikkapa kastematojen myyntiin Kauppatorilla.

Yhteisen historian tulkinta on tärkeää identiteetin perustelulle, vahvistamiselle ja säilyttämiseksi.¹ Korkiakankaan mukaan keskustelu samanhenkisten ihmisten kanssa ohjailee nostalgisia muistojamme, jolloin muistelu pohjautuu loppujen lopuksi elämäämme ja toimintaamme jonkin yhteisön jäsenenä ja osallistujina.²

Yks Tsilarin lesaaja kritisoi, et kaikki Tsilarin stoorit o vanhoist starbuist ja mutseist, et sei skrivaa mitää nuorist friiduist ja kundeist. – – Tsilarin tarttee tietyst myöntää, et väittees o snadisti perää. Mut niin sen pitää snadisti ollakin. Tsilariha on Stadinslangi ry:n perinne- ja kulttuurigasetta. Se merkkää sitä, et vanhat starat ja gimmat muistelee aikaa kun noli snadei skloddei tai nuorii jannuja ja mimmejä, ku dallas glaiduna stadin kartoil levaamist treenaamas, Sörkan Vennulla tai Byggalla joraamassa ja raflois birraa tai jalluu dokaamassa tai mitä itse kukin nyt sit duunas tai funtsi. Näit vanhoi juttui jengi sitte kelaa ja minnaa ja skriivaa niist stoorei, joit ne shikkaa Tsilarin toimitukseen ja sit ne tulee gasettaan ja sillee niit sitte lapataan tohon stadilaisien muistojen ja perinteen buliin laariin. Se on tärkeä osa siit duunist, mitä Tsilari ja Stadinslangi duunaa.³

Kulttuurinen identiteetti perustuu menneiden tapahtumien ja kokemusten muistolle. Muistelut ovat kulttuuriperinnön välittämistä tuleville lukijoille.⁴ Tsilari tallentaa muistoja paikoista, ajanvietteistä, ihmisistä ja kielimuodoista, jotka muuten jäisivät unholaan. Nyt historia välittyy uusien sukupolvien stadilaisille. Ajatus ryhmän historiallisesta jatkuvuudesta on tärkeä osa yhteisön identiteetin ylläpitoa. Yhteisiin perinteisiin ja historiaan vetoamalla luodaan vaikutelma ryhmä ”luonnollisuudesta” ja sen kulttuurin pitkäaikaisuudesta.⁵ Nostalgisointi on keskeinen osa niin Tsilaria kuin Stadin Slangi ry:n toimintaa. Nostalgisoinnilla on kuitenkin paljon suurempi merkitys kuin pelkkien ”vanhojen hyvien aikojen” muistelu. Kollektiiviselle identiteetille haetaan sisältöä

---

¹ Eriksen 2004, 59.

² Korkiakangas 1996, 38.

³ Mustonen 2010a, 2.

⁴ Otto 2011, 89.

⁵ Eriksen 2004, 346.

menneisyydestä, sillä yhteinen kuvitelma vanhasta Helsingin yhdistää yleisesti koko yhteisöä. Vanha kaupunkikulttuuri yhdistää ihmisiä paremmin ja tarjoaa siten parempaa identiteettien rakennusmateriaalia kuin nykykulttuurin monimutkaiset ja eriytyneet tavat tai ominaisuudet.¹

3.4. Yhteisön symbolit

Symbolit ovat yhteisöille tärkeitä, sillä niiden avulla voidaan lisätä kollektiivisen identiteetin tuntua. Symbolit ilmaisevat kollektiivista identiteettiä ja edistävät yhteishenkeä.² Yhteisöillä on symboleita, jotka kiteyttävät yhteisön olemuksen tai tavoitteet yhdeksi kuvaksi, esineeksi tai ilmiöksi. Esimerkiksi Helsingin historian symbolina pidetyn *vanhan salavan* kaatuminen Arkadiankadun kulmassa oli stadilaisia yhdistävä tapahtuma, jossa Tsilarissakin kirjoitettiin:

Stadilaisten sydän murtui. Jotkut böndeltä muuttaneet median edustajat eivät voineet ymmärtää sitä sympatiaa ja surua, jota stadilaiset tunsivat puun kaaduttua. Puuhun liittyy niin paljon sekä henkilökohtaisia, että maamme historiaan liittyviä muistoja.³

Salava oli nähnyt vuoden 1918 sisällissodan ja selvinnyt Helsingin pommituksista vuonna 1939. Salava symboloi pysyvyyttä ja elämää kaupungissa. Tunteita on herättänyt myös Malmin lentokentän kohtalo, jonka pelätään olevan asiaan vihkiytymättömien käsissä:

Landelta ja ulkomailta tulleen jengin kans tulee kyl toimeen niin kauan kun ne on turisteja. Sit kun ne alkaa määräileen Stadin asioita, voi ihan oikeita stadilaisia alkaa ottaa kaaliin.⁴

Tsilarissa mainitaan monia Stadin symboleita, kuten Stadionin torni, Suomenlinna, Tuomiokirkko, Havis Amandan (Mantan) patsas, Olympialaituri, Klippan, Karuselli, Vanha kauppahalli, Seurasaaari, Senaatintori, Kauppatori, Hakaniemen tori ja uimastadion. Muistojen Stadilla on symboleita, jotka eivät enää ole nähtävissä. Tsilarissa muistellaan kieltoain Helsinkiä, Eläintarhan ajoja,

---

¹ Kaunismaa 1997b.

² Ehn & Löfgren 2001, 10, 15

³ Saarinen 2004, 28.

⁴ Laurell 2004b, 2.

Puu-Pasilaa, Suomalaisen pursiseuran ravintolaa Nihti-saaressa, Helsingin vanhoja elokuvateattereita, Autotalon Primulaa ja Leppäsuon Essoa. Useissa kirjoituksissa muistellaan purettuja taloja, esimerkiksi Norrménin taloa nykyisen Stora Enson pääkonttorin paikalla ja Skohan kulmaa nykyisen Makkaratalon paikalla. Raija Tervomaan muistelee:

Monet vanhat kauniit rakennukset on purettu. Tilalle on tullut ihan keskelle Stadia maisemia pilaavia hirviöitä niin kuin ton Enson kämpä. Ja kyl toi Lahden konserttitalo on paljon stailimpi puurakenteineen, kuin toi kalsea Finlandia talo!¹

Kommentista ilmenee, ettei nykyinen kaupunkikuva Tervomaan mielestä onnistu vastaamaan mielissä olevaa vanhaa lapsuudenmaisemaa. Uudet rakennukset eivät kelpaa kaupungin uusiksi maamerkeiksi ja symboleiksi, vaan kaupunkikuva rakentuu ennemmin muistojen varaan. Helsingissä syntynyt Kirka muistaa haastattelussaan myös Skohan puurakenteisen urheilukaupan, ja pitää säälinä, että vanhoja puutaloja puretaan ”sokeripalan muotoisten” talojen alta.²

Kaupunki tuntuu pieneltä, kun lukijoiden kirjoituksissa kuvataan vanhoja asuintaloja, jotka muut lukijat muistavat: tarinat alkavat usein esittelyllä, mistä talosta tai miltä pihalta kirjoittaja on kotoisin. Kirjoittaja tunnistautuu tai hakee lukijoiden hyväksynnän ilmoittaessaan asuneensa ”vanhassa kivitalossa Porvoonkatu 15B:ssä”, ”Rööperissä Pursimiehenkatu 22:n puutalon alakerrassa” tai ”Malmaril, siin Suomisaunan talos.”

Ryhmän symboleja pidetään erityisen stadilaisina, ainutlaatuisina verrattuna muihin paikkoihin ja muiden ryhmien symboleihin.³ Vaikka kirkkoja ja puistoja löytyy kaupungista kuin kaupungista, pitävät stadilaiset tuomiokirkkoa ja Kaivopuistoa erityisen merkityksellisinä – ne ovat *se* kirkko ja *se* puisto, jotka elämäntarinaansa nivoutuvat. Ehnin ja Löfgrenin mukaan kaikki esineet ja teot edustavat jotain merkityksellisempää – ne on ladattu täyteen kulttuurisia

---

¹ Kohva 2005, 4–5.

² Stadin Slangi ry 1997c, 5.

³ Eriksen 2004, 357.

merkityksiä.¹ Helsingin tuomiokirkko ei siis ole vain kirkko kirkkojen joukossa, vaan sillä on erityinen merkitys yhteisölle Helsingin maamerkinä.

Merkityksellisten paikkojen ohella stadin slangi on Heikki Paunosen mukaan osa helsinkiläisen identiteettiä siinä missä meri, Carl Ludvig Engelin hahmottelema monumentaalikeskusta, Eliel Saarisen piirtämä Helsingin päärautatieasema tai Yrjö Lindegrenin suunnittelema Helsingin Olympiastadion. Helsinkiläisen identiteetin rakennusosana stadin slangi on ansainnut paikkansa siinä missä kulttuurihistorialliset monumentitkin.²

Kaikki mikä jollain tavalla koskee yhteisöä, ei ole identiteetin rakennusainetta. Yhteisön symbolit ovat valikoituja: toiset symboliset esitykset valitaan edustamaan yhteisöä, kun taas toiset ominaisuudet, asiat tai esineet jätetään huomiotta. Ilman valintoja kuva yhteisön kollektiivisesta identiteetistä muodostuisi liian hajanaiseksi ja vaikeasti hahmotettavaksi.³ Myös Ehnin ja Löfgrenin mukaan identiteetin rakennusprosessin tieteellisessä tutkimuksessa tärkeää on pistää merkille, mitkä aiheet ja asiat valitaan ja liitetään yhteen ”meidän” kulttuuriimme. Miksi juuri valitut esineet on otettu yhteisön symboleiksi?⁴ Yhteisöille on tyypillistä nostaa yleviä ja hienoja asioita yhteisönsä tunnuksiksi. Esimerkiksi lähiöiden elementtitaloja ei nosteta Helsingin symboleiksi, vaikka useille kaupunkilaisille ne edustavat aidompaa Helsinkiä kuin keskustan jugend-talot.

3.5. Me-muut -dikotomia

Ryhmäidentiteetit määritellään aina suhteessa siihen, mitä yhteisön jäsenet *eivät* ole, eli suhteessa ryhmän ulkopuolisiin.⁵ Kuten *yön* merkitys selviää vasta suhteutettuna *päivän* merkitykseen, tekevät vastakkaisuudet toisensa

---

¹ Ehn & Löfgren 2001, 156.

² Paunonen 2002a, 22.

³ Kaunismaa 1997b.

⁴ Ehn & Löfgren 2001, 87.

⁵ Eriksen 1993, 10.

mahdolliseksi: toinen määrittyy vasta suhteessa toiseen.¹ Stadilaisia ei siis ole olemassa ilman ”toisia”, tässä tapauksessa muualta tulleita tai muualla asuvia. Muutenhan kaikki olisivat stadilaisia, eikä kategorialla olisi merkitystä. Stadilaisten vastapoolina toimivat siis Helsingin ulkopuoliset asukkaat, yleistäen *maalaiset*.

Erottelu *kaupunkilaisiin* ja *maalaisiin* edellyttää vahvaa stereotyyppistämistä. Stereotyyppi on yksipuolinen kuvaus joka syntyy, kun mutkikkaat erot pelkistetään yksinkertaisiksi ja erilaiset piirteet tiivistetään yhdeksi kuvaksi.² Sterotypia on yksinkertaistava määritelmä toisen ryhmän kulttuuripiirteistä, joiden olemassaoloon uskotaan.³ Samoin kuin kaikki ranskalaiset eivät todellisuudessa ole romanttisia, myöskään kaikki maalaiset eivät ole juntteja.

Yhteisön jäsenillä on stereotyyppisiä ajatuksia myös itsestään: stadilaiset määrittelevät itsensä Tsilarissa rennoiksi, avuliaiksi ja suvaitsevaisiksi – vaikka *kaikki* eivät tietenkään ole tätä. Eriksenin mukaan stereotyyppittelyyn vastataan vastamääritelmällä. Jos maalaiset ajattelevat stadilaisten olevan leuhkia, stadilaiset vastaavat kysymyksen olevan kotiseuturakkaudesta:⁴

”Olla ylpeä” omasta kotikaupungistaan on eri asia kuin ”olla leuhka” – – Me stadilaiset olemme joustavia, rentoja, avarakatseisia, suvaitsevaisia, auttavaisia ja ystävällisiä. Näin luonnehtivat kaupungissa vierailevat turistit meitä.⁵

Samoin suurkaupungille ominainen *puuttumattomuus* erotetaan hanakasti *piittaamattomuudesta*.⁶ Kritisoidut ominaisuudet käännetään yhteisön ylpeydeksi, kuten Tsilarin artikkelissa *Stadin stenut*, jossa tarkastellaan Helsingin erikoisia rakennuskivimateriaaleja:

Snadisti kateelliset ja snajua vailla olevat landelaiset yrittää joskus halventaa Stadia sanalla ”kivikylä”. Jos asiaa tsiikaa vähä tarkemmin niin

---

¹ Hall 2005, 81.

² Hall 2005, 122.

³ Eriksen 2004, 344.

⁴ Eriksen 2004, 344.

⁵ Liemola 2008, 6.

⁶ Tervomaa 2009, 15.

se kääntyyki kehuksi, sillä Stadin stebut eli stenut eli stebarit on melkoisen erikoisia.¹

Stereotyyppistäminen on osa sosiaalisen ja symbolisen järjestyksen ylläpitoa. Sillä pystytetään symbolinen raja johonkin kuuluvan ja johonkin kuulumattoman, *sisäpiirin* ja *ulkopuolisen*, *meidän* ja *muiden* välille. Stereotypisointi helpottaa ”normaaleja” sopeutumaan tai liittoutumaan yhdeksi kuvitelluksi yhteisöksi.²

Vastakkainasettelu *meihin* ja *muihin* määrittelee ”meisyyden” *muiden* ulkopuolisuuden kautta.³ Kulttuurisia eroja lujitetaan stereotypisoinnin keinoin. Vastapuolesta ikään kuin maalataan karikatyyri, jossa kohteeseen liitetään epähaluttavia ominaisuuksia, joiden puuttumista itsessä korostetaan. Meisyyttä peilataan toisen erilaisuuteen – *me* emme ole sellaisia kuin *he* ovat.⁴ Stereotyypit pönkittävät ryhmän yhtenäisyyttä, sillä vastakohtaan liitetyt negatiiviset stereotypiat nähdään käänteisesti omaan ryhmään kohdistuvina, myönteisinä piirteinä. Jako *meihin* ja *muihin* on hyvin jyrkkä esimerkiksi nuoriso- ja alakulttuureissa. Valtavirrasta halutaan erottautua toimimalla vastakkaisesti valtakulttuurin ihanteisiin ja arvoihin nähden. Tämä on näkynyt erityisesti slangin alkuvaiheiden aikana sakilaisten pukeutumisessa ja käytöksessä.

Tsilarissa 3/2004 julkaistiin niin karkäs kirjoitus keinoista erottaa maalainen stadilaisista, ettei tekstin yhteydessä julkaistu edes nimimerkkiä. Pakinan mukaan maalaiset tunnistaa maatöistä johtuvasta lannan ja *karvabresan* aiheuttamasta hien hajusta, vanhoista ja epämuodikkaista vaatteista tai vastaavasti kalliista merkkivaatteista, joilla yritetään näyttää stadilaisilta. Korvakuulolla maalaisen erottaa murteesta tai huonosta yrityksestä puhua stadin slangia. Maalaisia myös pelottaa merellä. ”Ja vielä yksi saletti konsti: pane epäilyksenalainen pluggaamaan tämä juttu. Aito ryynipora ei bonjaa sanaakaan.”⁵ Juttu oli luultavimmin yleisesti Internetissä kiertävä vitsi, mutta kaikkien huumorintaju ei venynyt niin pitkälle –

---

¹ Leka 1997, 1.

² Hall 2005, 191.

³ Ehn & Löfgren 2001, 65.

⁴ Ehn & Löfgren 2001, 65–66.

⁵ Stadin Slangi ry 2004, 28.

stadilaisethan usein mieltävät itsensä suvaitsevaiseksi ja *rediksi jengiksi*. Juttu kirvoittikin yleisönosastokeskustelua numerossa 4/2004, jossa se mainittiin *vihamieliseksi, solvaavaksi, halveksittavaksi ja rassistiseksi, ylimieliseksi skeidaksi*. Palautteen antaja kirjoittaa uskovansa, että ”valtaosa stadilaisista on suvaitsevaisia ja kaikkia kunnan härmäläisiä arvostavia, *bamlaa ne sit slangii tai ei*”.¹ Vastauksessaan päätoimittaja pahoitteli, että nimettömänä lähetetty juttu oli otettu lehteen viime hetkellä pois jääneen mainoksen tilalle.² Numerossa 1/2005 kaksi lukijaa lähetti vastalauseen pakinan kirvoittamalle vastalauseelle: heidän mukaansa ironia on syytä ottaa huumorilla, sillä ”haukkuuhan juntitkin meitä stadilaisia”.³ Samassa numerossa julkaistiin kirjoitus, jossa kiitettiin rassistiseen tekstiin puuttumista ja toivottiin stadilaisilta yhä suurempaa suvaitsevaisuutta jatkossa.⁴ Kirjoituksesta seurannut palautteenvaihto antaa hyvän esimerkin siitä, miten yhdistykseen mahtuu monta mielipidettä ja suhtautumistapaa, vaikka päämäärä, Stadin kulttuurin ja kielen vaaliminen, on yhteinen.

Eriksenin mukaan huumorin peruslähde on juuri vastapuolen halveeraaminen. Vastakkainasettelu toimii stereotyyppistämällä, jolloin toista ryhmää pidetään alempiarvoisena: likaisena ja yksinkertaisena.⁵ Maalaisten halveeraamisen oikeutus onkin Tsilarin kestoaiheita, vaikka tällä kertaa Alpo Ruuth tuomitsee kyseisen toiminnan:

En pidä joidenkin hesalaisten tavasta halveksia kaikkia muita, samanlaisia tossunkuluttajiahan me kaikki finssit ollaan.⁶

Eriksenin mukaan ihmiset pyrkivät sitä enemmän erottautumaan toisistaan, mitä samankaltaisemmiksi he muuttuvat. Kun kulttuurierot ryhmien välillä pienenevät, identiteetin ja tiedostamisen merkitys kasvaa.⁷ Kaupunkilaiset ja maalaiset eivät tosiasiallisesti nykypäivänä juurikaan eroa toisistaan, mutta hakemalla haetut tai kuvitellut eroavaisuudet ovat edelleen huomion, tai ainakin huumorin kohde.

---

¹ Mattson 2004, 21.

² Laurell 2004c, 21.

³ Surenkin 2005, 33; Kesseli 2005, 4.

⁴ Leväaho 2005, 36.

⁵ Eriksen 2004, 346.

⁶ Kauhanen 2002a, 13.

⁷ Eriksen 2004, 341.

Koska eroavaisuuksia näiden ryhmien välillä on yhä vähemmän, täytyy erojen löytämiseksi ja korostamiseksi työskennellä yhä enemmän.

Eriksenin mukaan yhteisöllisyys rakentuu, kun kulttuurieroista tehdään merkityksellisiä ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Kyse on enemmän sosiaalisesti merkityksellisistä, kuin ”todellisista” kulttuurieroista.¹ Sosiaalisesti merkityksellisiä eroja ovat kirjoituksissa esiin nostetut stadilaisten luonteenpiirteet, kuten avuliaisuus ja reiluus (jotka tosiasiallisesti löytyvät yhtä lailla Helsingin ulkopuolella asuvien keskuudesta), eivätkä todelliset maalla ja kaupungissa asumisen yleiset erot, kuten vastaparit kaupungin äänet/luonnonrauha, tonttipula/laajat maa-alueet, asumisen ahtaus/tilava asuminen ja kalliit asuinneliöt/edullinen asuminen. Yhteisöjen rajat ovat sosiaalisesti rakennettuja ja ylläpidettyjä. Historiaa käytetään myyttinä näiden rajojen oikeuttamiseksi, vaikka historiallisen kaltaista tarkkaa eroa maaseudulla ja kaupungissa asuvien elämäntavoilla ei enää ole.²

Kuviteltua eroavaisuutta kaupunkilaisten ja maalaisten välillä käytetään hyväksi myyntipuheessa Tsilarissa 3/2004. Jutussa mainostetaan slangiksi levytettyä levyä, jonka ostajien arvellaan löytyvän Kehä III:n sisältä, koska ”eihän landet näit juttuja tsennaa”.³ Stadilaisilla ajatellaan olevan omat juttunsa, jotka eivät ulkopuolisia kiinnosta, tai joihin he eivät halutessaankaan pääsisi osallisiksi. Myös salattu tieto on tehokas ulossulkemisen keino. Eriksenin mukaan ihmiset voivat kuulua tiettyyn ryhmään vain silloin, kun sen ulkopuolelle samalla suljetaan toisia ihmisiä.⁴

”Toiseus” ei välttämättä ole ulkopuolisuutta kaupungin ulkopuolella, vaan sitä voi tuntea myös helsinkiläinen. Tunne siitä, ajatteleeko ihminen kuuluvansa sisäpiiriin vai ulkopuolisiin, vaikuttaa yksilön kaupunkikuvaan. Vuonna 2004 Stadin Slangi ry:n aloitteesta järjestettiin Helsinki – Stadini -kirjoituskilpailu, johon vastasi 257 helsinkiläistä. Vastauksista ilmeni, että toisille, varsinkin syntyperäisille helsinkiläisille, Stadi oli kirjoituksissa lämmin ja kaunis kasvuympäristö

---

¹ Eriksen 2004, 341.

² Eriksen 2004, 354.

³ P.H. 2004, 31.

⁴ Eriksen 2004, 352.

puistoineen ja merenrantoineen. Toisille, varsinkin monille muuttajista, Helsinki näyttäytyy ainakin aluksi kylmänä ja kovana betonikaupunkina tylyine ihmisineen.¹

---

¹ Paunonen & Nirikko 2005, 4–5.

4. Stadilaisuuden performatiivisuus

4.1. Performatiivisuuden merkitys ja tarkoitus

Stadilaisuutta voidaan lähestyä esityksenä, jolloin tarkastellaan sen esitettävyyttä. Millainen stadilainen on? Miten stadilaisen rooli esitetään, mitä roolisuoritukseen kuuluu? Roolia ilmennetään vuorovaikutuksessa viestimällä. Stadilaisen roolia voidaan ylikorostaa omien keskuudessa, mutta myös alikommunikoida vieraassa seurassa tai paikassa.

Arki on luonteeltaan performatiivista. Stadilaisuus on vain yksi yksilön monista päivittäisistä rooleista, jota ei välttämättä lainkaan tietoisesti kommunikoida päivän aikana. Stadilainen identiteetti nousee pintaan, kun aamiaispöytään kantautuu lokkien kirkuna ja raitiovaunujen kolina, kun luemme aamun lehdestä kaupungin rakennussuunnitelmista – tai kaavailluista kuntaliitoksista, jolloin paikallisidentiteetti saatetaan kokea uhatuksi.

Esitykset osoittavat identiteettiä. Stadilaisuutta luodaan ja ylläpidetään kulttuuristen esitysten kautta. Esitykset (*engl. performances*) koostuvat ritualisoiduista eleistä ja äänistä. Vaikka yksilö kuvittelisi olevansa spontaani ja tuottavansa toiminnon ensimmäistä kertaa, suurin osa toiminnasta on tehty tai sanottu jo aikaisemmin.¹ Kyseessä on *käyttäytymisen toisinto*, jolla tarkoitetaan sitä, että esitykset perustuvat johonkin ennalta olemassa olevaan malliin, käsikirjoitukseen tai toimintakuviioon.² Stadin slangin käytön ja kokemustenvaihdon myötä identiteetin aspekteja on hiottu Tsilarin sivuilta toiseen jo kaksi vuosikymmentä. Teksteissä palataan jatkuvasti samojen aiheiden äärelle; tarkoittaako *tsilari* sanomalehteä vai talonmiestä, kutsutaanko Sörnäistä *Sörkäksi* vai *Sörkäksi* ja voiko stadilainen kutsua Helsinkiä *Hesaksi*. Käyttäytymisen toisinnon keinoin ylläpidetään ja välitetään perinteitä. Stadilaisuuden ideaa välitetään ylläpitämällä kaupunkiperinteitä kulttuuristen performanssien, kuten perinnepäivien, *jorojen* ja *skabojen* keinoin.

Arkielämässä ”esittäminen” (*engl. to perform*) on näyttämistä (*engl. to show off*), toiminnan alleviivausta niille, jotka katsovat. Tekemisen näyttäminen on

---

¹ Schechner 2006, 28, 52.

² Carlson 2006, 27.

esittämistä, tekemisen näyttämisen selittäminen on esitysteoriaa. Arkipäivän performanssit ovat esitettyjä toimintoja, joita ihmiset ovat valmistelleet tai harjoitelleet. Ihmiset esimerkiksi opettelevat kulttuurinsa soveliaat käytöstavat ja oppivat säätämään ja esittämään elämänsä rooleja suhteessa sosiaaliseen ympäristöön. Lapset oppivat vanhemmiltaan toimintamallit joiden mukaisesti he elävät, kuten sukupolvet ennen heitä. Tavat ilmaista tunteita ja kommunikoida ovat kaikki kulttuurista toistoa. Tavat, rituaalit ja rutiinit ovat käyttäytymisen toisintoa (*engl. restored behaviour*). Käyttäytymisen toisinto voi olla joko pitkäkestoista kuten rituaalissa, tai lyhytaikaista, kuten esimerkiksi hyvästiksi vilkuttaessa.¹

Erving Goffman käytti ensimmäisenä teatterimetaforaa vuonna 1959 teoksessaan *The Presentation of Self in Everyday Life*. Goffmanin mukaan eroina todellisuuden ja teatterin välillä on ensinnäkin se, että näyttämöllä tapahtuva on kuvitteellista, kun taas tosielämä todellista. Teatterissa näyttelijä esittäytyy roolihenkilön hahmossa muille roolihenkilöille, joilla on omat näyttelijänsä: vuorovaikutuksen kolmantena osapuolena on yleisö. Oikeassa elämässä yksilön omaksuma osa mukautuu toisten esittämiin osiin siten, että toiset ovat samalla myös yleisöä. Yksilö voi olla myös oma yleisönsä tai kuvitella itselleen yleisön.² Yksilön esittäminen voi olla tahallista tai tahatonta, jolloin hänen ei onnistu tietoisesti vaikuttaa esitykseensä.³

Tsilarissa stadilaisuus on yhteisesti määritelty. Stadilaiset esittävät rooliaan sille asetettujen käyttäytymisodotusten mukaisesti, sitä vaativissa tilanteissa. Yhteisön perinteet ja yhteisölle tyypilliset käyttäytymismallit ovat hiottuja, niitä toisintamalla stadilaisuutta ylläpidetään esittämällä roolia itselle ja muille. Tsilaria voidaan tarkastella stadilaisuuden näyttämönä tai kehyksenä. Kirjoittaja on esittäjän roolissa, lukija yleisön roolissa.

---

¹ Schechner 2006, 28, 34.

² Goffman 1971, 9, 94.

³ Goffman 1971, 17.

4.2. Stadin slangi

1800-luvun teollistuminen houkutteli Helsinkiin työvoimaa niin ruotsinkieliseltä Uudeltamaalta kuin suomenkielisten keskuudesta. Ensimmäisessä muuttoliikkeessä (1878–1930) työvoimaa kaupunkiin tuli enimmäkseen maaseudun maattomien piiristä.¹ Maaseudulta kaupunkiin muuttaneille haasteiksi muodostui uudenlainen työ, ahtaat asuinolosuhteet sekä kyvyttömyys kommunikoida monikielisessä ympäristössä. Vuonna 1870 Helsingin väkiluku oli 32 000.² Suomea puhuvat kuuluivat 1870-luvun Helsingissä vähemmistöön, sillä heitä oli vain 26 % kaupunkilaisista. Ruotsin kieli oli hallinnossa ja kaupunginvaltuustossa ainoa virallinen kieli vuoteen 1886 saakka.³ Muuttajat asettuivat Pitkäsillan pohjoispuolelle, jonka kaksikielisissä työläiskortteleissa syntyi vanha stadin slangi yhdistämään saman pihan ja korttelin pojat yhdeksi suureksi jengiksi tai sakiksi. Ahtaissa kaupunkioloissa etenkin nuorilla ei ollut omaa tilaa ja pihaympäristö toimikin ”laajennettuna kotina”.⁴ Kommunikaation mahdollistamiseksi suomea ja ruotsia sekoittamalla luotuun slangiin jätti leimansa myös pääkaupungissa puhutut venäjä, saksa ja jiddiś, sekä useat muut kielet ja murteet. Ensimmäisiä stadin slangin näkyviä käyttäjiä 1800-luvun loppupuolella olivat nuoret sanomalehtipojat, jotka kaduilla kauppasivat *Susia*, *Työsiä* ja *Sityä*. Heiltä slangin käyttö siirtyi 1900-luvun alkupuolella *sakilaisille*, pelätyille nuorisojengeille.⁵

Työläiskortteleiden kieli leimattiin pian pahamaineisten sakilaisten ”katupoikakieleksi”, jota ei saanut käyttää koulussa opettajan tai kotona äidin kuullen. Slangia väheksyttiin myös siksi, että 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa rakennettiin ja ihannointiin oikeaoppista Suomen kirjakieltä. Pitkäsillan eteläpuolella käytiin kielitaisteluja ja erikieliset pojat kuuluivat omiin jengeihinsä, mutta Helsingin työläiskortteleissa kielirajoilla ei ollut merkitystä.⁶ Pitkäsillan eteläpuolella kehittyi virkamieskaupungin slangi, jonka käytön jopa vanhemmat

---

¹ Talve 1990, 339.

² Klinge & Kolbe 2007, 48.

³ Talve 1990, 323.

⁴ Åström 1999, 99.

⁵ Paunonen 1996a, 2.

⁶ Paunonen 2002a, 23.

hyväksyivät. Slangissa oli suppeampi ja arvaten siveämpi sanasto kuin työväenkaupunginosien slangissa.¹

Lapset puhuivat slangia tarpeeseen, tullakseen ymmärretyksi pihan muiden lasten keskuudessa. Oheisesta sitaatista päätellen Alpo Ruuthin äidinkielenopettaja ei olisi äidinkielen kouluarvosanojen perusteella uskonut pojasta tulevan kirjailijaa – vaan tulipa valtion kirjallisuuspalkinnon voittaja, joka käsitteli teoksissaan Sörkän nuorisojengejä, slangia ja Helsingin työläiskaupunginosia:

Ei me ajateltu yhtään, miten me sillo piholla ja kaduilla puhuttiin, me puhuttiin vaan. Vasta koulussa, kun opettaja antoi mulle ainekirjoituksessa nelosia nelosten perään, mulle selveni, että kielessäni oli jotain vikaa, ainakin opettajan mielestä. Se oli slangia ja sitä opettajat yrittivät kitkeä pois.²

Stadin slangia tutkineen professori Heikki Paunosen mukaan stadin slangi on merkittävä helsinkiläisen identiteetin rakennusosa, sillä lapsuuden ja nuoruuden muistoja ei ole olemassa ilman slangia. Omalla kotipihalla ja kulmilla on ”braijattu indaria ja skoobaria tai tehty filkkajysyjä tai hypätty barbia tai snaraa”. Kokemukset ja muistikuvat ovat tallentuneet mieleen slangiasuisina tapahtumina.³

Muisti, historia, kielenkäyttö ja arvot auttavat muodostamaan yhteisen ymmärrysmaailman. Yhteisöllisyyden ilmaukset, kuten paikkojen jaetut slanginimet saavat ulkopuolisen tuntemaan itsensä ulossuljetuksi. Sisäpiirinvitsien ymmärtäminen, lempinimet ja sanonnat ovat hienoisia viittauksia jotka vain ryhmän jäsenet ymmärtävät.⁴ Slangi on tapa tehdä itsensä ymmärrettäväksi vain muiden ryhmän jäsenten kesken. Slangin käyttö osoittaa stadilaisten eksklusiiviseen ryhmään kuulumisen ja vahvistaa puhujien yhteenkuuluvuuden tunnetta. Missä tahansa paikallismurre korostaa puhujan alueellista alkuperää ja etenkin ulkopaikkakunnalla yhdistää murteen puhujia muistuttamalla yhteisestä alkuperästä.

---

¹ Paunonen 2013.

² Kauhanen 2002a, 12.

³ Paunonen 2002a, 22.

⁴ Ehn & Löfgren 2001, 9.

Kieli on merkittävä osa identiteettiämme. Oma erityismurre ja sanasto luo yhteisyyttä ja antaa turvallisuutta. Vielä nytkin jokin unohtunut slangisana avaa meheviä muistikuvia entisistä ajoista.¹

Slangia on erilaista, eri aikakausilta ja eri kaupunginosista. Slangi vaihtelee sukupolvittain, kaupunginosittain ja ammattikunnittain. Stadin slangissa on nopeampi rytmi kuin perinteisissä murteissa, se on luotu kieli joka muuttuu muita paikallismurteita nopeammin. Slangi viestii kaupungin historiasta. Etenkin uudemmassa stadin slangissa on paljon vaikutteita englannin kielestä – 1910–1920-lukujen sanastossa näkyy, että silloin Helsingissä alettiin esittää amerikkalaisia elokuvia.²

Stadin slangia on leimallisesti Helsingin kieli, jollaista ei löydy muualta. Stadin slangia on mainittu jopa Stadin brändiksi.³ Slangia pidetään myös elämäntapana.⁴ Toisia Stadin Slangi ry:n jäseniä slangia kiinnostaa siksi, että slangikaudella he kokevat eläneensä täysillä.⁵ Slangia saa toisinaan osakseen myös mystifiointia. Jotkut ovat huolissaan siitä, että ”slangia analysoidaan, tutkitaan, pengotaan ja tongitaan – slangiin liittyvä salaperäisyys ja mystisyys saattavat kadota, kuin jos taikatempuista paljastetaan sen tekotapa.”⁶ Kirjailija Alpo Ruuthin mielestä taas ”Stadin slangihan on kieli tai murre, jolla asioita selvitetään, ei sen kummempaa. Ei siihen liity mitään mystiikkaa, ainakaan mulla.”⁷ Stadilaisen rennon luonteen mukaisesti slangiaakaan eivät kaikki toivo otettavan liian vakavasti:

Slangin tietoinen viljely ja korostaminen naurattaa, ei joka sana ennenkään slangia ollu. – Sama juttu on stadilaisuudenkin kanssa, ei kunnon stadilaiset diivaile stadilaisuudellaan. Ei kukaan juokse pitkin katuja ja

---

¹ Heinänen 1998, 11.

² Kallio 1996, 7; Paunonen 2013.

³ Liemola 2009a, 6.

⁴ Janzon 2002, 11.

⁵ Stadin Slangi ry 1997e, 3.

⁶ Janzon 2002, 11.

⁷ Kauhanen 2002a, 12.

huuda, että: ”ihanaa, mä oon stadilainen, kliffaa asua Stadissa”, niin paitsi ihan kahvot.¹

Slangi on ollut nuorison kapinan väline kirjakielen ja hyväksyttävän käytöksen sääntöjä vastaan:

Slangi on kapinaa valtaapitävien ohjaamaa kirjakieltä vastaan, sen sääntöjä ja normeja vastaan. Se on nuorten ja alamaisten kapinaa kaikkee vanhaa ja vallasolevii vastaan.²

Vanhasta stadin slangista puhuttaessa sen käyttäjiksi mainitaan usein pojat ja miehet. Vaikuttaisi siltä, että kieli olisi sukupuolittunut. Mutta miksi? Stadin slangin käyttö on ollut vastarintaa kodin ja koulun järjestykselle ja auktoriteeteille. Ehn ja Löfgren huomauttavat, että työväenkulttuurissa, nuorisokulttuurissa ja maahanmuuttajaryhmissä esivaltaa vastaan kapinoivat nimenomaan pojat ja miehet.³

Kun stadin slangia on yhdistänyt erikieliset pojat ja miehet, on naisten ja tyttöjen käyttämän, niin sanotun *kyökkisuomen* arveltu olleen naisten kielirajat ja luokkarajat ylittävä kielimuoto. Kyökkisuomi eli *keittiösuomi* on Suomen vanhaa puhekieltä, jota kodin piirissä käytettiin 1800- ja 1900-lukujen taitteessa. Sanasto on taloudenhoitoon liittyvää ja stadin slangin tavoin sekoitus suomen ja ruotsin kieltä.⁴ Vaikka arvio osuisi osittain oikeaan, ovat tytöt ja naiset tietävästi käyttäneet slangia puheessaan:

Äiti ei voinut sietää ollenkaan slangia ja se aina huomautti jos sitä puhuttiin. Mulla oli kahdeksan vuotta vanhempi broidi, joka puhui suomenruotsalaista slangia ja suomen slangia tuli tuosta ulkoa, vaikka ei täällä näillä kulmilla (Etu-Töölössä) niin paljon slangia puhuttu, mutta kuitenkin, että se tarttu. Ja kyllä vieläkin näillä kulmilla on yks taksikaveri. Kun mä sen kyytiin jouduin kieli kääntyi – Bums! Stadiksi bamlaamiseksi.⁵

---

¹ Kauhanen 2002a, 13.

² Kauhanen 2007, 13.

³ Ehn & Löfgren 2001, 76.

⁴ Paunonen & Paunonen 2005, 6; Laakso 2003, 3.

⁵ Häyrinen 2002, 5.

Myös Ami Ojanen muistelee, että kouluiässä 1950-luvulla kaveripiirissä käytettiin stadin slangia jota hänkin oppi, vaikkei syntyperäinen stadilainen ollutkaan:

Pikkuhiljaa sitä oppi snaijaan kaiken mitä kundit pamisivat ja niiden jutskaaminen kuulosti joskus tosi poskettomalta – – Itse mä en käyttäny Stadin kieltä ku ihan snadisti, sitä nääs pidettiin tytöille sopimattomana puhetapana. Mä saatoin puhuu *broidista*, *systeristä*, *faijasta*, *skrinnaamisesta*, *skolesta* tai *välkkäristä*, mutta esimerkiksi *mutsi*-sanaa mä en ikinä ole saanut lärvistä ulos.¹

Heikki Paunosen mukaan osa *friiduista* eli tytöistä ja nuorista naisista ymmärsi vanhaa slangia 1900-luvun vaihteessa.² Pieninä tytöt ja pojat leikkivät samoilla pihilla, mutta varttuessaan pojat alkoivat kulkea ympäri kaupunkia, kun taas tytöt olivat enemmän kodin piiriin sidottuja. Näin ollen tytöt ja pojat liikkuivat omissa piireissään ja käyttivät omia ilmaisutapojaan. 1920-luvulla tyttökouluissa puhuttiin slangia ja pikkuhiljaa tilanne muuttui 1920–1930-luvuilta lähtien niin, että tytöt muuallakin puhuivat slangia sen lisäksi, että olisivat vain ymmärtäneet sitä.³

Lainauksessa Ragni Malmsten muistelee, ettei stadin slangia sopinut puhua kotona. Kaupungilla kaveriporukassa liikkeessä kieli kuitenkin tarttui:

Oma pitskujen ja kartsojen kieli tuli friiduillekki tutuks ku yleensä kimpassa isoissa lösseissä liikuttiin. Friidujen slangi tais olla kuitenkin snadisti siistimpää ku kundien. – – Me friidut jänättiin puhuu kyl aika härskéjäki juttuja kontin ja vedekielellä tai sanamuunnoksil.⁴

Tyttöjen käyttämä slangi ei siis ollut yhtä räävitöntä kuin poikien, jotka olivat oppineet sanavarastonsa sataman merimiehiltä tai sotilailta. Aira Heinänen muistelee, että hänen lapsuudessaan talon tytöt ja pojat kuuluivat kaikki samaan

---

¹ Ojanen 2001, 4.

² Paunonen 2002a, 22.

³ Paunonen 2013.

⁴ Tervomaa 2004, 32.

jengiin – vaikka pojat puhuivat slangia paremmin kuin tytöt.¹ Slangin uusi salonkikelpoisuus on saanut uusia slangiharrastajia liikkeelle:

Friidut, joiden ei ennen pidetty sopivana bamlaa slangii, stikkaa sitä jengissä pokkana kundien kanssa.²

Nykyään naiset kirjoittavat Tsilariin slangiasuisia tarinoita nuoruudestaan tai arjestaan siinä missä miehetkin. Sörnäisissä varttuneella Raija Tervomaalla oli pitkään Tsilarissa oma vakipalstansa, *Sörkan friidun stooreja*.

4.3. Stadilaisen ulkoinen esittäminen

Mitkä ovat stadilaiselle yhteisölle ominaisia kollektiivisen identiteetin piirteitä? Stadilaisuuden myyttejä ovat esimerkiksi käsitykset stadilaista kansainvälisessä ympäristössä kasvaneina suvaitsevaisina suurkaupunkilaisina. Myytit ovat rakentuneet pitkän historiallisen prosessin tuloksena. Luonnollisena näyttäytyvä olemus ei tosiasiallisesti ole luonnollinen, vaan historiallinen konstruktio.³ Stadilaisiin liitettyjä ominaisuuksia ovat myös itsevarmuus ja rentous, jotka huokuvat koko olemuksesta. Stadilaisuus määritellään seuraavassa erityisesti keholliseksi ilmaukseksi.

Ne sanoo, et stadilaisen tsennaa jo kaukaa, se dallaa ku tiikeri. Se on tietty tarkoittanu kundeja, mut kyl me friidutki voidaan siit osamme ottaa. Suora ryhti ja rento staili – ei mitään anteeks ku mä oon olemassa.⁴

Tervomaa kirjoittaa, että stadilaisen tunnistaa puheesta, vaikkei siinä olisi sanaakaan slangia:

Klangi on stadilainen. Stadilaisuus on tunne, että kuuluu jonnekin. Stadilaisuudestaan voi olla ylpeä, muttei leuhka. Stadilaisuus on sekoitus itsetuntoa ja nöyryyttä. Kaikki on mahdollista, kun vain yrittää. Turhista ei

---

¹ Heinänen 1998, 5.

² Liemola 2009b, 6.

³ Ks. Kaunismaa 1997b.

⁴ Tervomaa 2008, 41.

tarvitse nipottaa. Stadilaisuus on mielentila, ei tarvitse pohtia millainen on oikea stadilainen.¹

Tsilarin haastattelujen ja mielipidekirjoitusten mukaan stadilaisen tärkein luonteenpiirre on suvaitsevaisuus. Kirjoittajat liittävät stadilaisuuteen myös useita muita positiivisia ominaisuuksia, kuten avuliaisuuden ja välittämisen.

Stadin slangi o suvaitsevaisen jengin sprookki ja itse Stadi o suvaitsevaisen jengin mesta. Tääl jurbaanotki saa bamlaa iha mitä ne lystää. Sit ku ne snadisti treenaa slangii, niin niistäki pikkuhiljaa tulee kunnon stadilaisii.²

Slangia pidetään usein tärkeänä osana stadilaisuutta, vaikka nykyään vanhaa stadin slangia harvoin käytetään muissa yhteyksissä kuin harrastajien kesken. Sen sijaan koululaisslangi, nuorten alakulttuurien slangi ja ammattislangi ovat päivittäisessä käytössä.

Stadilaisuuteen kuuluu välittäminen – kaveria ei jätetä.³

Avuliaisuuteen kuuluu vaatimus, ettei kaveria jätetä, vaan yhteisön jäsenet pitävät huolta ja välittävät toisistaan. Yhteisön kiinteyttä kuvaa se, että Tsilarissa julkaistaan muistikirjoituksia edesmenneiden aktiivijäsenten muistolle. Yhteisön edesmenneestä jäsenestä puhutaan kauniisti ja kaivaten. Muistikirjoitus luo yhteisöllisyyttä yhteisten hyvästien muodossa. Lehdessä julkaistaan myös onnitteluja jäsenten pyöreinä vuosikymmeninä tai hääpäivinä.

On olemassa käyttäytymiskoodeja, esityksiä ja arvoja, joita ihmiset tietoisesti tai tiedostamattaan jakavat, ja joilla he kommunikoivat sosiaalisessa toiminnassa.⁴ Käyttäytymiskoodit antavat yhteisön jäsenelle tiettyjä toimintaodotuksia:

Alkuperäinen helsinkiläinen on hyvä ihminen. Hän on suvaitsevainen ja ympäristöään arvostava.⁵

Tiedostettu minäkuvan viestintä voi erota huomattavasti tiedostamattomista viesteistä, joita ihminen lähettää. Ne ovat paitsi hallitsemattomia, myös

---

¹ Tervomaa 2008, 41.

² Mustonen 2010a, 2.

³ Liemola 2006, 4.

⁴ Ehn & Löfgren 2001, 9.

⁵ Laurell 2008, 2.

huolimattomampia ja vaikuttavat ihmisen vaikutelmanhallintaan. Ihmisillä voi olla tiedostettuja ja tiedostamattomia periaatteita, joita he ilmaisevat toiminnassa, puheessa, pukeutumisessa ja eleissä ilman, että aikoivat ilmaista näitä merkityksiä. Pienessä kylässä ja suurkaupungin lähiössä varttuneet saattavat tarkastella maailmaa eri näkökulmista ja näin ollen muotoutuneet tiedostamattomat periaatteet voivat heijastua käytökseen ilman, että henkilö huomaisi toimiensa vaikuttimia.¹

Stadilaisen suhtautumisen ulkopaikkakuntalaisiin ja ulkomaalaisiin odotetaan olevan avointa ja suvaitsevaista:

Kunnon stadilaine hiffaa, ku pitää jotain jelppii ja bonjaa erilaista jengii.

Stadiinhan on aikojen alusta tultu ympäri maata ja vähän muistaki maista.²

Teksteissä painotetaan stadilaisten suvaitsevaisuutta ja Stadin merkitystä kaikkien kansallisuuksien ja kansalaisten sulatusuunina.

Stadis on aina budjannu kakenlaista dallaajaa. Joskus oli tataareja, sloboja, turkkilaisii, mustalaisii, jutskuja, sveduja ja kaikenlaisia suomalaisia. Joku oli sbuli, joku snadi, joku fläsä, joku landelta, joku alkuperäinen stadilainen. Siitä huolimatta kuljettiin samassa jengissä, flaidattiin toisen jengin kans, jorattiin ja tehtiin kaikkee kliffaa.³

Helsingin kaupunginjohtaja Jussi Pajunen kirjoittaa Tsilarin tervehdyksessään stadilaisen olevan rento, avoin ja suvaitsevainen. Stadilainen rakastaa kotikaupunkiaan ja pitää siitä hyvää huolta. Stadilainen on ylpeä stadilaisuudestaan, mutta ei leuhki eikä leveile sillä. Pajusen mukaan stadilaiseksi voi syntyä jalat paljaina, mutta stadilaiseksi voi myös kasvaa. Hänen mukaansa stadilaisia asuu vain Helsingissä.⁴

Stadin Slangi ry nimeää vuosittain Stadin kundin ja Stadin friidun, jotka Tsilarin haastatteluissa pohtivat omaa suhdettaan Stadiin ja stadilaisuuteen. Vuoden 2009

---

¹ Ehn & Löfgren 2001, 10.

² Tervomaa 2004, 32.

³ Laurell 2001, 2.

⁴ Pajunen 2008, 7.

Stadin kundi Pentti Arajärvi vastaa kysymykseen, mitä stadilaisuus hänen mielestään on, seuraavasti:

Tietyllä tavalla se (stadilaisuus) on mielentila ja suhde tiettyyn kaupunkiin, joka minulle on Stadi. Se on tervettä kotiseuturakkautta, mihin kellä tahansa on oikeus olkoon hän sitten savolainen tai kuopiolainen tai tietystä kylästä kotoisin. Ei se mielestäni ole sen kummempaa kuin mikään muukaan, vaikka jotkut muut kuin stadilaiset pitävät sitä pyrkimyksenä korostaa erinomaisuutta tai erilaisuutta. Tietysti se on erottava tekijä siksi, että se kertoo että on kotoisin Helsingistä. Se ei kuitenkaan kerro sitä, että on syntyisin Helsingistä. Stadilaiseksi ei synnytä, stadilaiseksi tullaan.¹

Myös Arajärvi korostaa stadilaiseksi *kasvamisen* merkitystä. Erottelu *paljasjalkaisiin* eli Helsingissä syntyneisiin stadilaisiin ja *junan tuomiin* on vähentynyt Tsilarin alkuajoista lähes olemattomiin.

Vuonna 2009 Stadin friiduksi valittu Maarit Niiniluoto tulkitsee, että stadilaisuus on väljyyttä, liikkumavaraa ja suvaitsevaisuutta. Hänen mukaansa stadilainen voi mennä minne vain ja kiinnostua mistä tahansa – ja stadilainen tulee aina toimeen kaikenlaisten ihmisten kanssa. Lapsuuden Stadiin hän kertoo kuuluneen laivojen, sataman ja nostokurkien äänet sekä meren suolaisen tuoksun.²

Vuoden 2003 Stadin friidun, Eva Polttilan, mukaan stadilaisuuteen kuuluu rennohko tapa ajatella ja tuntea – kaupungissa on hänen mukaansa ”jätkämäistä kaupunkivarmuutta ja turvallisuutta”. Kotikaupungissa on helppo asua ja tehdä töitä. Samalla hän toteaa, ettei tosin ole asunut koskaan muuallakaan.³ Stadilaisina itseään pitävät kaupunkilaiset ovat usein kaupunginosauskollisia, eikä heille tulisi mieleenkään muuttaa pois Helsingistä. Vuoden 2010 Stadin friidu Outi Pakkanen toteaa, ettei ikinä muuttaisi pois Stadista.⁴ Stadilainen saattaa todeta, ettei voisi edes harkita asuvansa pitkiä aikoja muualla.⁵ Tsilarin jutuissa saatetaan korostaa, että maailmaa on kyllä nähty, mutta mikään ei vedä vertoja Stadille.

---

¹ Tervomaa 2009, 14–15.

² Pakkanen 2009, 13.

³ Kohva 2003, 6.

⁴ Mustonen 2010b, 23.

⁵ Tervomaa 2009, 15.

Nykyään slangi on huomattavin stadilaisuuden ulkoisen esittämisen keino, sillä enää Helsingissä ei pukeuduta oman ryhmän tunnusmerkkeihin, kuten sakilaiset 1900-luvun alussa. Helsinkiläisyys on sadassa vuodessa muuttunut. Kaikki stadilaiset eivät tuolloin olleet sakilaisia, mutta kaikki sakilaiset olivat stadilaisia. 1900-luvun alussa sakilaiset poikkesivat muista paitsi puhetapansa eli slangin, myös pukeutumisensa ja muun käyttäytymisensä perusteella.¹ Myös kampaus ja kehon kieli erosivat valtavirran tyylistä.² Naiset pukeutuivat vekkiahameeseen ja tiukkaan villa- tai pumpulipaitaan, silkisukkiin ja korkokenkiin. Hiukset oli leikattu polkkatukkapituuteen. Vaatteet olivat mustat naisten sukkia lukuun ottamatta.³ Nuoret miehet pukeutuivat raidalliseen merimiespaitaan, takkiin ja leveälakkisiin housuihin. Asusteisiin kuului miehillä lierihattu ja toisinaan sekä miehillä että naisilla punainen huivi.⁴ Sakilaiset näkyivät ja kovaäänisesti myös kuuluivat kaikilla Helsingin kaduilla.⁵

Nykyään stadilainen ei tekeydy tunnistettavaksi erottautuakseen muista. Yhteisölle tärkeitä yhteenkuuluvuuden symboleita on kuitenkin saatavilla:

Yks yhteenkuuluvaisuuden tunnus on jo saatu aikaan: Stadin Slangin rintamerkki. Nyt heti semmonen rigin tai rotsin kaulukseen. Siitä landelainenkin tsennaa tosistadilaisen.⁶

Näin kirjoitettiin ensimmäisessä Tsilarissa vuonna 1996. Nyt yhdistyksellä on myynnissä painettuja t-paitoja, lippiksiä ja autotarroja niille, jotka haluavat tuoda ilmi stadilaisuuttaan ja yhdistyksen jäsenyyttään. Vuonna 1996 tekstiilisuunnittelija Mimmi Eirtovaara sai Stadin Slangi ry:ltä toimeksiannon suunnitella Stadin kansallispuvun miehelle ja naiselle. Eirtovaara kävi läpi Helsingin historiaa ja kuvia, minkä jälkeen lähtökohdaksi kiteytyi Stadin sakilaisten perinteinen vaatetus. Miesten vaatetus koostuu merimieshenkisestä

---

¹ Paunonen & Paunonen 2005, 15, 44.

² Koskela 2002, 10.

³ Heka P. 1997, 6.

⁴ Paunonen & Paunonen 2005, 957.

⁵ Paunonen 1996a, 2.

⁶ Eki 1996, 1.

vaakaraitaisesta t-paidasta, sarkakankaisesta takista ja housuista, joissa on alaspäin levenevät lahkeet. Hattu ja kengät täydentävät asun.¹ Naisten pukua ei Tsilarissa kuvailtu, mutta sekin oli esillä Niin gimis on Stadi -näyttelyssä Jugendsalissa 10.12.1997–19.1.1998. Kaupunkilaispuvun viralliseksi nimeksi tuli Stadin Kledjut.² Ruotsalaisen Kansanpuolueen kansanedustaja vuosilta 1995–2003, Stadin Slangi ry:n puheenjohtajana toiminut Klaus Bremer pukeutui Stadin kansallispukuun Linnan juhliin vuosina 1997 ja 2001.³

4.4. Alueiden merkitys

Kuten todettu, stadilaiset ovat kiintyneitä kotikulmiinsa ja toivovat, ettei kaupungista koskaan tarvitsisi muuttaa pois. Aihe on tärkeä ja helsinkiläinen asuntopolitiikka muodostaakin yhden Tsilarin puhutuimmista ajankohtaisaiheista:

Stadiin on tullu jengii muualta niin paljon, et naapurikylistä on tullu sbuleja kaupunkeja. Moni stadilainenkin on lähteny landelle evakkoon, joku jopa Kirkkonummelle asti. Joskus tulee mieleen, et onks se oikein, kun Stadi sniidaa tonttimaata ja lähettää omat kundinsa landelle budjaan?⁴

Vuonna 2002 järjestettiin Suuri slanginimiskaba, joka avulla pyrittiin tallentamaan helsinkiläisille tuttuja paikannimiä. Vastaamisen helpottamiseksi tehty kysymysrunko tuo esille, millaisia paikkoja ja ilmöitä suurimman osan stadilaisista oletetaan muistavan:

Talon ja korttelin nimet, lasten leikkipaikat, jengien nimet ja alueet, mitkä olivat sinun ”kulmasi”, missä käytiin joraamassa ja otettiin ekat (s)knubbit? Mitkä talot olivat kuuluisia viinan myynnistä? Pelätyt ja kielletyt paikat. Missä käytiin bastussa?⁵

---

¹ Stadin Slangi ry 1997b, 3.

² Stadin Slangi ry 1997d, 3.

³ ”Näin miehet ovat kohahduttaneet Linnan juhlissa, katso kuvat”. MTV Oy:n www-sivut. http://www.avatv.fi/minisaitit.shtml/linnan_juhlat/puvut_ja_tyyliit/nain-miehet-ovat-kohahduttaneet-linnan-juhlissa-katso-kuvat/2010/12/1229289, 4.3.2014.

⁴ Laurell 2002, 2.

⁵ Paunonen 2002b, 20.

Ennen jokaisella korttelilla oli oma korttelijenginsä. Jengille ja asuinalueelle oltiin uskollisia. 1930-luvulla syntynyt Jyri Aittokoski muistelee, mihin jengiin hän kuului:

Sodan aikana syntyi Hesassa korttelikohtaisia lasten jengejä, joiden tuli taistella toisiaan vastaan. Meidän jengi Töölönkatu 19 koostui Antskusta, Vekasta, Penasta, Göstasta ja minusta.¹

Kuitenkin, jos Helsingin ulkopuolelle lähdettiin tansseihin ja siellä syntyi paikallisten kanssa tappelu, oli kaikki stadilaiset samaa jengiä, olivat he sitten *Tölikasta* tai *Röbasta*.² Sosiaaliset identiteetit ovat kontekstiin sidottuja eli tilannekohtaisia. Toisinaan on tarkoituksenmukaista pitää pienryhmiä selvästi eri ryhminä, toisinaan samana ryhmänä.³ Erillisten stadilaisten jengien jäsenet tuntevat yhteenkuuluvuutta toisiinsa ulkopaikkakunnalla, samoin kuin suomalaiset tuntevat yhteenkuuluvuutta toisiinsa esimerkiksi Etelä-Euroopassa ja eurooppalaiset Aasiassa, vaikka kotiympäristössä he tuntisivat selkeästi kuuluvansa eri piireihin. Harva suomalainen tervehtii vieraita ihmisiä julkisella paikalla kotimaassa, kun taas toisia suomea puhuvia saatetaan ulkomailla tervehtiä. Tällöin nyökätään ja hymyillään vaisusti – tai vaietaan, etteivät paikalliset yhdistäisi *meitä noihin*, mikäli suomalaisuuden kategoriasta halutaan irrottautua.

Stadi on joukko muistikuvia erilaisista paikoista, tapahtumista ja ihmisistä. Muistikuvista muodostuu jokaisen oma Stadi ja tutuista paikoista muodostuu osa ihmisen identiteettiä.⁴ Jaetut muistot lapsuuden leikkipaikoista ja nuoruuden kokoontumispaikoista yhdistävät stadilaisia: tunnetut treffi- ja tappelupaikat ovat salaista tietoa, jonka vain paikalliset tietävät. Slanginimitys paljastaa paikan merkityksen sisäpiiriläisille: esimerkiksi nimitykset *Ikuisen vapun aukio* tai *Piritori* ilmaisevat Vaasanaukion luonteen stadilaisten mielikuvissa.

Helsingillä on sekä viralliset kaupunginosien ja katujen nimet, että epävirallinen nimistönsä, joka muuttuu sukupolvesta toiseen. Kulmilla tarkoitetaan puhujan ominta

---

¹ Aittokoski 2005, 44.

² Paunonen & Paunonen 2005, 1086.

³ Anttonen 1999, 239.

⁴ Paunonen 2004, 5.

paikkaa tai aluetta Helsingissä, missä on kuljettu kerran oman jengin kanssa. Kaupungin kartta on eri sukupolvilla erilainen. Epäviralliset nimet ovat osa Stadin omaa identiteettiä ja stadilaista historiaa. Lempinimet kuten *Espa*, *Freda*, *Flemari* ja *Hesari* ovat yleisesti kaikkien helsinkiläisten tiedossa ja käytössä.¹

Epäviralliset paikkojen nimet osoittavat merkitykselliset paikat. Ne muodostavat Helsingin sosiaalisen kartan: paikan nimi kertoo paikan luonteesta ja siitä, kenen ”reviiriä” se on ollut. Kartat ovat päällekkäisiä: jokaisella sukupolvella on omat nimityksensä kohteelle. Yhteiset nimitykset ovat yhteistä, jaettua tietoa: stadilainen tietää, mitä *Manskulla* tai *Aleksilla* tarkoitetaan, ulkopaikkakuntalainen ei välttämättä. Alueen nimistö toimii siis myös rajanvedon keinona. Sukupolvikohtainen nimistö tulee esiin tässäkin: nykyistä Kalevankatua kutsuttiin ennen *Fladdaksi*, sillä tien aiempi nimi oli Wladimirinkatu venäläisen suuruhtinaan mukaan.²

(1900-luvun alkupuolella) hittas Skattasta Brunssaan, Brunssasta Gräsaan, Gräsasta Berggaan ja Berggasta Heruliin.³

Alun perin nimet tulivat virallisista ruotsinkielisistä nimistä. Vähitellen 1900-luvun alun jälkeen suomenkieliset slangisanat nousivat ruotsinkielisten tilalle: *Brunssan* (ruots. *Brunnspark*) sijasta alettiin käydä *Kaivarissa* (suom. *Kaivopuisto*).⁴

Sörnäistä on kutsuttu eri lähteiden mukaisesti aikalaiskielessä sekä *Sörkäksi* että *Sörkäksi*. Koskela käyttää teoksessaan *Huligaanit* nimitystä *Sörkka*, jolla hän tarkoittaa Siltasaaren, Kallion, Sörnäisten, Hermannin ja Toukolan muodostamaa kokonaisuutta.⁵

Eri Stadin kaupunginosien krakinkeja oli klenurien kesken, johon harvoin likat osallistuivat. Se oli näin jälkepäin ajatellen osa sitä tietoisuutta, että kukin kaupunginosa halusi pitää kiinni omasta alueestaan.⁶

---

¹ Paunonen 2004, 5.

² Paunonen 2003, 5.

³ Paunonen 2005, 39.

⁴ Paunonen 2005, 39.

⁵ Koskela 2002, 27.

⁶ Sannamo 2006, 36.

Kaupunkimaantieteen tuntemusta pidetään kaupunkilaisten yksinoikeutena, jota maalaiset eivät hallitse:

Mä budjasin snadina Rööperissä Kankurinkadulla. Kaikki stadilaisethan tsennaa mestan, landepaukku ei sinne hittaa.¹

Kaupunkilaiset tunnistavat yhteiset paikat. Erkki Johannes Kauhasen Slangivisapokkarissa kysytään esimerkiksi seuraavaa:

Jos skiglaat snadilla kipollas Kolera-altaasta Stokigsen botskien välistä ja rundaat vensterillepäi ja sit ohi Skatan Kasnon, niin mihin kartsaan sun klyyvaris sihtaa?

Vastausvaihtoehdot ovat ”Espalle, Hämikselle tai Aleksille”.² Täytyy olla helsinkiläinen ymmärtääkseen edes vastaukset, saati kysymyksen jonka ratkaisuun tarvitaan niin slangin kuin kaupungin tuntemusta. Yhdistelmä saattaa vaikuttaa ulkopuoliselle mystiseltä, vaikkei se stadilaiselle olisikaan.

Vuonna 2007 Helsingin kaupunginhallitus kehotti nimistötoimikuntaa ja kaupunkisuunnittelulautakuntaa ottamaan stadin slangin osaksi Sörnäistenrannan ja Hermanninrannan nimistöä. Nimistön lähtökohdaksi esitettiin otettavan niin slangin syntyvaiheiden ajan (1890–1919) slangin, kultakauden (1920–1949) slangin, myöhemmän (1950–1960) slangin, (1970–1980-lukujen) kouluslangin kuin myös ”soveltuvien osien nuorten käyttämän nykyslangin sekä myös ruotsinkielisen stadin slangin, niin sanotun *hurrislangin*”.³ Kalasataman Sörnäistenniemen asuinalueelle rakentuvien kortteleiden nimet kertovat alueen historiasta ja siellä harjoitetuista ammateista, esimerkiksi *Fiskari* (kalastaja), *Stuuvari* (ahtaaja), *Trokari* (salakauppias), *Dirika* (johtaja), *Gosari* (talonmies) ja *Luffari* (kulkuri).⁴ Oman tilan haltuunotto omine nimityksineen on yhteisöille tärkeää. Julkisen tilan nimeämisen tarkoituksena on tehdä tila omaksi ja viitata oman yhteisön historiaan.

---

¹ Lehtinen 1996, 4.

² Kauhanen 2002b.

³ ”Sörnäistenniemen asemakaavan ja asemakaavan muutoksen selostus”. Helsingin kaupungin www-sivut.

http://www.hel.fi/hel2/kv/tontti/Kalasataman_kilpailu/Liite%2020Asemakaava%20nro%2011780/ak11780_selostus.pdf. 2.3.2014

⁴ ”Satamahistoria säilyy nimistössä”. Helsingin kaupunginkanslian ylläpitämät www-sivut.

<http://www.uuttahelsinki.fi/kalasatama/perustiedot/sataamahistoria-sailyy-nimistossa>. 28.2.2014.

4.5. Ryhmien välinen vuorovaikutus

Vuorovaikutus on tutkielmassani keskeisessä roolissa. Vuorovaikutus on yhteisöllisyyden pohja, identiteetin muokkausprosessin tapahtumapaikka ja esitysteorian keskeinen tarkastelun kohde. Kaikki tapahtuu vuorovaikutuksessa.

Stadilaisten yhteisön, Stadin Slangi ry:n jäsenten välinen vuorovaikutus tapahtuu kasvokkain yhdistyksen tapahtumissa, mutta laajemmin yhdistyksen jäsenlehden välityksellä. Tsilari on yhteisön ulkoisen ja sisäisen viestinnän keskeinen väline. Lehden diskurssit ovat puhe- ja ajattelutapoja, tapoja esittää stadilaisuus. Diskurssit tuottavat merkityksellistä tietoa ja vaikuttavat näin sosiaalisiin käytäntöihin. Lehti tarjoaa materiaalia lukijoiden identiteetti-prosessille ja tuottaa identiteeteille sisältöä. Identiteetit rakennetaan diskurssien sisällä.¹ Samaistumalla muiden kirjoituksiin ja muistelemalla oman elämänkaaren vastaavia tapahtumia, lukijat voivat kokea vahvan yhteisöllisyyden tunteen.

Stadin Slangi ry on stadilaisuuden institutionalisoitunut muoto. Institutionalisoitunut valta luo ja ylläpitää ryhmän symbolista erityisyyttä suhteessa *toiseen*.

Organisaatio ylläpitää symboleja, jotka viestivät yhteisöjen rajoista.

Erityisyydestä kertova symbolit voivat olla esimerkiksi yhteisön erityisyydestä ja rajallisuudesta kertovia tarinoita, joihin yksilö voi identifioitua. Nämä symbolit muodostavat kiinnikkeitä yksilön identifioitumiselle yhteisöön. Stadin Slangi ry:n tarjoamat stadilaisuuden symbolit helpottavat yksilöiden identifioitumista stadilaiseen yhteisöön.² Yhdistyksen tuottama jäsenlehti yhteisöstä kertovine kertomuksineen on aineellisesti ja aineettomasti jotain, mihin yksilö voi tarttua samaistuaakseen yhteisöön.

Erityisyys suhteessa *toiseen* on merkityksellistä ryhmän rajojen ylläpidolle, mutta vuorovaikutus ryhmien välillä on yhtä lailla merkityksellistä yhteisöjen säilyvyydelle. Yhteisöllisyyden syntymiseksi tarvitaan vuorovaikutusta kulttuurisesti erilaisten ryhmien kesken, sillä ihmiset tulevat tietoiseksi kulttuurisesta identiteetistään vain kohdatessaan *toisia*. Eriksenin mukaan ryhmäidentiteetti nousee esiin tilanteissa, joissa kulttuurisesti toisiaan lähellä

---

¹ Hall 2005, 105, 251.

² Siivonen 2008, 79, 340, 341.

olevat ryhmät ovat säännöllisesti tekemisissä keskenään.¹ Stadilaiset tietysti ovat päivittäin tekemisissä yhteisön ulkopuolisten kanssa, mutta tarkastelkaamme, millaisia kohtaamiset ovat, kun ne tapahtuvat korostetusti *stadilaisen ja toisen* rooleissa.

Ihminen viestii jatkuvasti, ja on paljon vastaanottajasta kiinni, miten viesti tulee vastaanotetuksi. Stadilainen joutuu toisinaan puolustusasemiin puolustaessaan pääkaupunkilaisuuttaan tai kieltään:

Aikoinani opiskelin Turussa ja se oli kyl vaikeeta stadilaiselle. Olin ”kummajainen”. – Kerran ne turgulaiset sitten haukkui hesalaisii ja sanoin sitt, et by the way ... ja siihen se muija sanoi et ”sä et puhu silleen kun hesalaiset puhuu”.²

Stadilainen identiteetti korostuu erityisesti silloin kun stadilainen kokee toimivansa yhteisönsä ulkopuolella sen edustajan roolissa. Kenties tästä syystä Tsilari saa niin paljon lukijakirjeitä ulkomailta. Identiteetti saattaa vaihdella sekä tilannekohtaisesti että määrällisesti, sillä monille ihmisille yhteisön jäsenyys on sosiaalisesti merkityksellistä vain harvoissa tilanteissa.³ Identiteetin esitys vaihtelee tilannekohtaisesti. Ulkopaikkakunnan nakkikioskilla asioidessa ei kotipaikkakuntaa tuoda liikaa esille, ”etteivät paikalliset provosoidu stadilaisten elvistelystä”.⁴ Eriksenin mukaan ryhmäidentiteettiä toisinaan peitellään julkisissa yhteyksissä, jotta vältyttäisiin kielteiseltä leimautumiselta.⁵ Itsensä ja viiteryhmänsä korostamisen sijaan omaa taustaa saatetaan toisinaan jopa hävetä, jolloin omia erityispiirteitä yritetään peittää tai tasoittaa massaan sopiviksi. Ihmisen taustan tunnistaa useimmiten tämän puhetavasta, joten yksilö saattaa muuttaa puhetapaansa tilanteen mukaan, jottei tulisi yhdistetyksi edustamalleen yhteisölle tyypillisiin negatiivisiin stereotyyppisiin luonteenpiirteisiin.⁶

---

¹ Eriksen 2004, 341.

² Kanadanhanhi 2004, 34.

³ Eriksen 2004, 347.

⁴ Obolgoviani 2006, 19.

⁵ Eriksen 2004, 346.

⁶ Gerber 2008, 77.

Ryhmän yksittäinen jäsen saattaa toisinaan joutua tilanteeseen, jossa hän edustaa koko ryhmää, ja hänen käytöksensä perusteella arvioidaan muut ryhmän jäsenet:

Jos mä oon kliffa tyyppi, ni kaikki stadilaiset on kliffoja tyyppettä. Jos mä oon skeida heebo, ni kaikki stadilaiset on skeidoja heeboja. En oo yksilö – oon stadilainen. Ei se (Stadissa varttuminen) ole pelkkää egoilua ja slangia. Vaan se sisältää monta rankkaa, mutta opettavaista tarinaa.¹

Stadilaisia ei arvostella pelkästään ryhmän ulkopuolelta. Jopa yhteisön jäsenet saattavat mainita stadilaiset *snadisti leveiks*, eli ylpeiksi, koppaviksi – tai itsetietoisiksi, mikä käännetään myös stadilaisten positiiviseksi luonteenpiirteeksi.² Stadilaiset ovat siis tietoisia siitä, miten ulkopuoliset heidät määrittävät – jotkut stadilaiset jopa yhtyvät määritelmään. Tietoisuus negatiivisesta asenteesta stadilaisia kohtaan nostattaa stadilaisissa vastareaktion: stadilaisia leuhkoina pitävät ovat itse *landeja*. Maalaista tarkoittavaa *landea* käytetään haukkumanimityksenä myös tyhmästi tai kömpelösti käyttäytyvästä helsinkiläisestä.³

Landelta tullu jengi oli sitä mieltä, et stadilainen on syntymäleuhka ja muutenki snadisti outo.⁴

Oheisesta sitaatista näkyy sisäänrakennettuna, miksi stadilaiset saattavat näyttäytyä performatiivisesti ylimielisinä. Lauseessa saatetaan naurunalaiseksi pöyristyttävä ennakkoluulo, että stadilaiset olisivat mitenkään muista poikkeavia. Samassa lauseessa arvostelijat leimataan *landelta tulleiksi*. *Lande*, kuten useat muut maaseutua tai maalaisia tarkoittavat slangisanat, ovat slangissa neutraaleja ilmauksia, mutta niitä käytetään myös haukkumailmaisuuksina. Miksi suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden ymmärtämistä painottavat stadilaiset leimaavat kaikki Helsingin ulkopuoliset asukkaat *landeiksi*? Asetelma johtaa konfliktiin, jossa myönteinen omakuva ei vastaa ulkopuoliselle näyttäytyvää kuvaa stadilaisista.

---

¹ Jäntti 2008, 41.

² Pemu 2013, 5.

³ Paunonen & Paunonen 2005, 545.

⁴ Tervomaa 2004, 32.

Maalaista tarkoittavia slangisanoja on stadin slangissa runsaasti, esimerkiksi *landebunde, landebuugi, landebugi, landu, landuski, landenörtti, landepaukku, lantsari, lantsu, lanttu, landepöpö, landeböbi, landebönde, bönde, böndebruukkari, böndeläinen, böndepaukku, böntsäri, heinähanko, heinähattu, heinäkenkä, heinämono, ryynimysy, ryynipora, ryyniporo, ryynipussi, jyvis, jyvä, jyväjemmari, jyvänpiilottaja, jyväri, jäkälä, janari, juippi, juntti, junttieinari, junttipussi, jurbaano, jurtti, jyskevits, jysky, jyskä, kaurahattu, kauralakki, kaneli, maalaisjuntti, maamatti, maanjuntti, maankollo, nuija, olkikuukkeli, olkimoukari, peltoemeli, peltopelle, savipläätä, savis, savisneppari, tobi, turisti, turnipsi, turpeenpuskija, turpeinen, turve, turvejussi, turvenuija ja turvenuppi, joista useimpia käytetään haukkumailmaisuna tai synonyyminä tyhmälle, tollolle, yksinkertaiselle tai hölmölle.¹ Maalaista tarkoittavat sanat ovat stadin slangissa yksi keskeisistä aihepiireistä *tyttöjen, naisten, poikien, miesten, hauskan, seksuaalisuuden, alkoholin, humalan, rahan, poliisin, harmittamisen ja selkään antamisen* teemojen ohella. Näistä aiheista löytyy moninkertainen määrä slangisanoja muihin käsitteisiin verrattuna.²*

On vaikea kuvitella, että jostain Suomen paikallismurteesta löytyisi yhtä monta nimitystä helsinkiläiselle, vaikka *stadilaisurpoista* ja *hesalaispelleistä* kuuleekin puhuttavan.³ Laaja sanasto halventavina pidettäviä nimityksiä välittyy ylimielisyytenä muita kohtaan. Varhaisimpia maalaisten nimityksiä ovat *janari, lande* ja *landepaukku*, kun taas 1940-luvulla maalaisista alettiin käyttää kuvallisia ilmaisuja, kuten *ketoviila, nurmikiila* ja *ruispiipo*. *Heinähatusta* on myöhemmin johdettu *heinis*, samoin kuin *jyväjemmarista* *jyvis*. Nimityksiä *lande* ja *landelainen* on käytetty 1910-luvulta lähtien tähän päivään saakka, kun taas haukkumanimi *maankollo* oli käytössä vain 1900–1910-luvuilla.⁴ Muistelmissaan Martta Salmela-Järvinen kuvailee muiden lasten osoitelleen häntä sormella ja hokeneen ”maankollo, puukallo”, hänen muutettuaan nuorena tyttönä

---

¹ Paunonen & Paunonen 2005.

² Paunonen & Paunonen 2005, 32.

³ ”Stadin slangia on Suomen ainoa kielletty murre”. Helsingin Sanomien www-sivu <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1375502107304>, 17.3.2014.

⁴ Paunonen & Paunonen 2005, 34, 35, 545, 546, 613.

maaseudulta Helsinkiin 1900-luvun alussa.¹ Osa haukkumanimityksistä lienee siis kuulunut lähinnä lasten ”lällättelyyn” eikä aikuisten sanastoon, joskin myös lasten välinen kinastelu on hyvin saattanut jäädä Helsingissä vierailleen maalaistytön tai -pojan mieleen helsinkiläisten koppavuutena.

Mistä stadilaisten alleviivaava pesäero *toisiin, maalaisiin*, on saanut alkunsa? Loppujen lopuksi suurin osa on kuitenkin muuttoliikkeen mukana maalta Helsinkiin muuttaneiden jälkeläisiä. Useista Tsilarin kertomuksista välittyy katkeruus siitä, että lapsuudessa stadin slangi kitkettiin puheesta äidinkielen tunnilla ja sitä pidettiin sopimattomana, kun taas murteita muualta Suomesta pidettiin hyväksyttävänä ja jopa ihailtavina. Helsinkiläisten oma puhekieli stadin slangi ei edelleenkään ole samassa asemassa Suomen muiden paikallismurteiden kanssa.² Stadilaiset kokevat, ettei oma kaupunkilaistausta saa samaa arvostusta kuin muualla Suomessa syntyneiden juuret. Pääkaupunkilaisia pidetään edelleen juurettomina. Kenties tästä katkeruudesta kummuten stadilaiset nyt vastaavat vähättelemällä ja alentamalla maalaisia ja ei-kaupunkilaisia vitseissä ja pakinoissa – kieli poskella kuitenkin.

Yhteisön ulkopuolisia on perinteisesti syytetty yhteisön kohtaamista haasteista. Tsilarin puheenvuoroissa epämieluisista päätöksistä valtakunnanpolitiikassa saatetaan syyttää *jyväjemmaareita* ja *kepuja*, eli *toisia*. Oma toiminta nähdään moitteettomana, virheet ja huonot päätökset tulevat yhteisön ulkopuolelta.³

Stadi saa kärsiä monenlaisesta kaunasta landepaukuilta – – Olis yks toivomus snadi: Maikat, jeparit ja landelaiset. Jättäkää meidät rauhaan älkääkää tuhotko meidän tapojamme.⁴

Yhteisöön kohdistettuja negatiivisia piirteitä pyritään häivyttämään tai vähättelemään, leimaamalla ne ”kummallisiksi”:

---

¹ Salmela-Järvinen 1965, 45.

² ”Stadin slangi on Suomen ainoa kielletty murre”. Helsingin Sanomien www-sivu <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1375502107304>, 17.3.2014.

³ Laitinen 2013, 10; Kuutar 2013, 14.

⁴ Laitinen 2013, 10.

Landella on kummalliset käsitykset stadilaisista. Ne on muka tøykeitä ja ylimielisiä.¹

Stadilaisia koskevia ennakkoluuloja on selitetty sillä, etteivät helsinkiläiset ja ”ylä-suomalaiset” tunne toistensa tapoja. Erilaiset elinympäristöt tuottavat erilaisia tapoja esimerkiksi tervehtiä: stadilaisen huomiointia osoittava leuan kohautus saattaa jäädä huomaamatta eloisammin ja äänekkäämmin tervehtivältä ulkopaikkakuntalaiselta.² Suurkaupungissa kohtelias tarkkaamattomuus tekee ylipäänsä mahdolliseksi kaupungissa elämisen. Goffmanin esittelemä kohteliaan tarkkaamattomuden termi tarkoittaa sitä, että vastaantulijat huomataan, mutta heihin ei juuri kiinnitetä huomiota. Kohtelias tarkkaamattomuus saatetaan toisinaan tulkita välinpitämättömyydeksi, mutta se on tyypillinen käyttäytymismuoto urbaanissa ympäristössä, jossa pyritään välttämään häiritsevien tai tungettelevien signaalien antamista.³

Stadilaisten itse aiheuttamasta käsityksestä maakunnissa ei voi Tsilarin puheenvuorojen mukaan olla kyse. Stadilaisten oman käsityksen mukaan kunnon stadilainen ei ylitehosta itseään ja stadilaisuuttaan *toisten* piirissä:

Yks asia mua ottaa päähän. Dillet toimittaja vouhkaa, et stadilaiset jotenki brassaa stadilaisuudellaan landellaki. Ei pidä paikkaansa. Ei iisi kundi tai friidu duunaa numeroo himastaan. Paljo enempi stadiin muuttaneet böndet yrittää näyttää olevansa stailii lössii. Sit niiltä bamlauksen keskellä lipsahtaa ”mie” ja ”sie” tai ”mää oon hesalainen”. Pah. Vain landelainen puhuu ”Hesasta”. Meille paljaskinttuisille kyseessä on ainokainen ”Stadi”.⁴

Niin *redejä* kun stadilaiset oman määrittelynsä mukaan ovatkin, eivät ulkopuolisten näkemät *diivan* elkeet ole kaukaa haettuja. Slangisana *Stadi* on Helsingin erisnimi, mutta myös yleisnimi *kaupungille*. Stadilaiset ajattelevat, että

---

¹ Laitinen 2013, 10.

² Söderholm 1986, 48.

³ Goffman 1971.

⁴ Kaikusalo 2005, 12.

Suomessa on vain yksi Stadi. Stadilaisia ei siis suotta pidetä itsevarmoina, sillä onko Suomessa muita kaupunkeja, jota kaupunkilaiset kutsuvat *Kaupungiksi*?¹

---

¹ Ainiola 2013.

5. Lopuksi

Stadilainen yhteisö ja stadilaisuuden sisältö luodaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Stadilaista yhteisöä voidaan kutsua kuvitelluksi tai symboliseksi yhteisöksi, sillä todellinen yhdistävä tekijä ryhmän jäsenten välillä on vain nykyinen tai jo entinen kotikunta – kaikki muu yhteisöllisyys on *kuviteltua* eli sosiaalisessa vuorovaikutuksessa luotua.

Stadilaisia ovat kaikki, jotka tuntevat ja uskovat olevansa stadilaisia ja kutsuvat itseään stadilaisiksi. Stadilaisia yhdistää kiintymys kotikaupungin kulmiin, mereen, kaupungin ääniin ja tuoksuihin. Helsingin kaupunkikuvassa näkyy ja kuuluu yhteisön symbolit, joilla yhteisöä ylläpidetään ja vahvennetaan. Stadin symboleita ovat Stadille ominaiset erityispiirteet, kuten stadin slangi, kaupungin keskeiset paikat ja arkkitehtuuriset monumentit. Helsingin päärautatieasema tai tuomiokirkko eivät ole stadilaisille pelkkiä rakennuksia, vaan niihin kiteytyy ajatus leimallisesti stadilaisesta kulttuurista, jota ne edustavat. Stadilaisuus on kotiseuturakkautta: stadilainen on Helsingissä kuin kotonaan, eikä koskaan halua jättää kotiaan.

Stadilaisuutta ilmennetään kielellä, olemuksella ja käytöksellä. Stadin slangi on näkyvin stadilaisuuden ulkoisen esittämisen keino. Variaatioistaan huolimatta stadin slangi on stadilaisten yhteinen kieli, jonka puhujat jakavat yhteisen merkitysmailman. Kieli kertoo yhteisön historiasta, paljastaa paikkojen merkityksen ja toimii sisäpiirin tunnisteena. Sillä osoitetaan yhteisöön kuuluminen sekä yhteisön muille jäsenille, että yhteisön ulkopuolisille. Kieli on muistamisen väline. Menneet tapahtumat ovat jääneet mieliin slangiasuisina tapahtumina: *kartsoilla luudaamisena* ja *skönessä tsimmaamisena*. Kieli on myös ulossulkemisen keino ja siten tapa vahvistaa jäsenten yhteenkuuluvuutta.

Stadilaisuuden ulkoista esitystä voi halutessaan tehostaa pukeutumalla Stadin Slangi ry:n teettämään Stadin Kledjut -pukuun, joka tuottaa stadilaisuuden performanssin. Arkisessa toiminnassa stadilaisuutta ei kuitenkaan ole enää tapana ilmentää pukeutumisella, kuten 1900-luvun alun sakilaisten keskuudessa. Stadilaisuutta viestitään toiminnalla. Yhteisön käyttäytymismallien odotetaan ohjaavan yksilön toimintaa ja näkyvän siinä käyttäytymisen toisintona, jatkumona

aikaisempien sukupolvien tavasta toimia *stadilaisesti*. Käytöksellään yksilöiden odotetaan viestivän ominaisuuksista, joiden ajatellaan olevan erityisen *stadilaisia*. Stadilaiset määrittelevät itsensä suvaitsevaisiksi, reiluiksi ja rennoiksi ihmisiksi, jotka välittävät toisistaan ja ympäristöstään. Stadilaiset pitävät määrittävänä ominaisuutenaan itsetuntoa, joka huokuu koko olemuksesta: tästä juontaa juurensa sanonta, että *stadilainen dallaa kuin tiikeri*. Stadilaisen odotetaan olevan stadilaisuudestaan ylpeä, muttei leuhka ja itsetuntoinen, mutta silti nöyrä. Stadilaiset painottavat suvaitsevaisuutta erityisen stadilaisena luonteenpiirteensä. Suvaitsevaisuuden painottamisella Helsinki pyritään esittämään kansainvälisenä suurkaupunkina, jonka asukkaat ovat avoimia ja vastaanottavaisia ulkopaikkakuntalaisia ja ulkomaalaisia kohtaan. Myönteisestä itsemäärittelystä ja positiivisten ominaisuuksien korostamisesta huolimatta stadilainen ei tunnu pääsevän raidoistaan eroon: ulkopaikkakuntalaisille stadilaiset näyttäytyvät performatiivisesti ylimielisinä. Vaikka stadilaiset pyrkivät viestimään avoimesta asenteestaan ulkopaikkakuntalaisia kohtaan, on viestinnässä sisäänrakennettuna stereotyyppiset käsitykset *maalaisista*, joiden ei koeta pystyvän ymmärtämään stadilaista elämäntapaa. Stadilaisilla onkin dilemma: miten puhua suvaitsevaisuudesta kielellä, joka sisältää kymmenittäin halventavasti sävyttyneitä ilmauksia *maalaiselle*?

Stadilaisuuden kategoria luodaan ulossulkemisen keinoin. *Meidät* erotetaan kulttuurisesti erilaisista *toisista*, stadilaisten tapauksessa ei-helsinkiläisistä eli yleistäen *maalaisista*. Erot ryhmien välillä ovat kuvitteellisia, eivät todellisia. Niitä ylläpidetään, jotta oma ryhmä erottuisi muista samankaltaisista omaksi yhteisökseen. *Meidän* ja *muiden* erottelun apuna käytetään stereotypisointia, vastapuolen ominaisuuksien pelkistämistä. Stereotypisoinnilla *itse* määritellään suhteessa *toiseen*: ”*me* emme ole sellaisia kuin *he* ovat”. Stadilaisilla on stereotyyppisiä käsityksiä myös itsestään *redinä jenginä*, siinä missä ulkopaikkakuntalaisilla on stereotyyppinen käsitys stadilaisista *diivana sakkina*. Stereotyyppit ovat luotuja karikatyyreja, eivät yksilöiden todellisia ominaisuuksia. Ne ovat ennen muuta huumorin aihe, ja huumori on tärkeää ryhmäkiinteyden ylläpitämiseksi. Stadilaiset vitsailevat maalaisista (ja päinvastoin), samoin kuin stadilaiset ja maalaiset nauravat yhdessä *suomalaisina* stereotyyppeihin perustuvilla *suomalainen, ruotsalainen ja norjalainen* -vitseille.

Suomi ei ole ainoa maa jossa pääkaupunkiseutuun, sen asukkaisiin ja heidän kieleensä liitetään voimakkaita mielikuvia.¹ Yritin turhautumisen partaalla avata stadilaisuuden konseptia englanniksi slovakialaiselle ystävälleni selittääkseni, mitä pro gradu -tutkielmani käsittelee. Hän ymmärsi kuitenkin saman tien, mitä tarkoitin – heilläkin on omat stereotyyppiset käsityksensä pääkaupungin Bratislavan asukkaista. Olisikin mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe tarkastella pääkaupunkilaisten ja muiden kansalaisten välisiä suhteita kansainvälisellä tasolla ja verrata yhtäläisyyksiä maittain.

Stadilaisen yhteisön ytimessä ovat jaetut muistot ja kokemukset, jotka saavat ihmiset tuntemaan symbolista sukulaisuutta. Samaistumalla muiden kertomuksiin, yksilö identifioi itsensä osaksi yhteisöä. Nostalgisoinnilla on tärkeä merkitys: se herättää tunteita ja antaa mahdollisuuden palata lapsuuden maisemiin. Yhteisessä muistelussa vanha muistojen Helsinki voidaan vielä hetkeksi tavoittaa. Jaettu menneisyys tuottaa jaettuja muistoja, jotka ovat linkki jaettuun nykyisyyteen. Korkiakankaan tapa käsitellä nostalgiaa maaseutuympäristössä soveltui hyvin myös nostalgian merkitysten hahmottamiseen kaupunkimiljöössä. Kenties maaseutu- ja kaupunkiympäristö eivät olekaan pohjimmiltaan kovin erilaisia.

Stadilaisten jaetut muistot, kertomukset, tarinat ja tavat ovat kollektiivisen identiteetin pohja. Stadilainen identiteetti muokkautuu ja korostuu vuorovaikutustilanteissa. Se on vahvimmillaan uhattuna tai kyseenalaistettuna, tai kun yksilö kokee joutuneensa oman yhteisönsä edustajan rooliin. Oma stadilaisuuttani ryhdyin pohtimaan vasta kaukana kotoa, Valkealan mansikkapelloilla ja Suomen Lapin lakeuksilla. Stadilaisuus korostuu myös muiden stadilaisten seurassa, mikä saa yksilöt kerääntyvät yhteen. Stadilainen yhteisö antaa yksilölle mahdollisuuden kokea yhteenkuuluvuutta kaupunkiin ja muihin kaupunkilaisiin sekä tuntea juurensa Helsingin maaperässä.

---

¹ Ainiala & Lappalainen 2010.

Lähteet

Painamattomat lähteet:

Opinnäytetyöt, kandidaatintutkielmat:

Helsingin yliopisto, humanistinen tiedekunta, filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos, kansatiede:

Pulsa, Päivi 2011: Snygi Stadi ja sen redi jengi — Tutkielma Stadin ja stadilaisuuden määritelmistä.

Opinnäytetyöt, pro gradu -tutkielmat:

Helsingin yliopisto, humanistinen tiedekunta, suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos, suomen kieli:

Hagman, Susanna 2009: Pari bissee ja taksimatka himaan.

Leiwo, Matti 1967: Eräiden sosiaalisten käsitteiden ilmaisemisesta koululaisslangissa.

Liuttu, Pentti 1951: Helsingin slangin keskeistä sanastoa.

Lumme, Heli 1994: Muijat ovat lautoja ja jätkät homoja. Naisen tai tytön ja miehen tai pojan nimitysten halventavuus helsinkiläisten koululaisten slangissa.

Rosenberg, Kaisa 2011: Pääkaupunkiseudulla asuvien slangikäsitteitä.

Turunen, Eeva 2010: Itiksestä Steissille ja Kessoilta Kaivariin: itähelsinkiläisten nuorten mestat Stadissa.

Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta, sosiaalipsykologian laitos:

Periviita, Pirkko 1976: Slangista ja sen esiintymisestä nuorten kirjoittamissa kirjoissa.

Jyväskylän yliopisto, humanistinen tiedekunta, suomen kielen laitos:

Lehtonen, Tarja 1991: Havaintoja Helsingin slangista: eri-ikäisten helsinkiläisten ja jyväskyläläisten nuorten slangin tuntemuksesta, käytöstä ja asennoitumisesta slangiin.

Tampereen yliopisto, humanistinen tiedekunta, kieli- ja käännöstieteiden laitos:

Kallio, Maarit 2003: Venäläiset lainasanat Helsingin slangissa.

Tampereen yliopisto, humanistinen tiedekunta, suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitos:

Laitinen, Irma 1990: Uutta, vanhaa ja lainattua. Tutkimus helsinkiläisnuorten 1980-luvulla käyttämästä slangista.

Lehtilä, Pirjo 1986: 'Tyttöä' tai 'naista' sekä 'poikaa' tai 'miestä' tarkoittavat sanat Helsingin slangissa.

Taskinen, Riitta 1986: Positiivisia ja negatiivisia ominaisuuksia kuvailevat ilmaukset Helsingin slangissa.

Åbo Akademi, humanistiska fakulteten, finska språket:

Othman, Mikaela 2002: Stadin slangi teoksessa Sieppari ruispellossa.

Luennot:

Ainiala, Terhi 2013: Slanginimet Hesa ja Stadi kaupallisina niminä ja paikallisuuden indeksinä. Suomenkielen professuurin opetusnäyte 19.8.2013.

Paunonen, Heikki 2013: Vierailijaluento Helsingin kaupungin suomenkielisen työväenopiston Stadin slangi -kurssilla 2.2.2013.

Sähköiset lähteet:

Esitystutkimuksen verkoston www-sivusto.

<http://esitystutkimus.wordpress.com/2011/05/16/tutkimuspaiva-pulkassa-16-5-2011/>. 27.1.2014.

Finlexin www-sivusto. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>. 6.2.2014.

Helsingin kaupungin tilastokeskuksen www-sivusto.

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/14_02_14_Tilastoja_7_Erjansola.pdf. 12.3.2014.

Helsingin kaupungin www-sivusto.

http://www.hel.fi/hel2/kv/tontti/Kalasadaman_kilpailu/Liite%20%20Asemakaava%20nro%2011780/ak11780_selostus.pdf. 2.3.2014.

Helsingin kaupunginkanslian ylläpitämä Uutta Helsinkiä www-sivusto.

<http://www.uuttahelsinki.fi/kalasadama/perustiedot/satamahistoria-sailyy-nimistossa>. 6.2.2014.

Helsingin Sanomien www-sivusto.

<http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1375502107304>. 17.3.2014.

Helsingin yliopiston intranet Alman www-sivusto. <<https://alma.helsinki.fi/>>. 6.2.2014.

Jyväskylän yliopiston Koppa-palvelun www-sivusto.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/valmiit-dokumentit-ja-tuotetut-dokumentit>. 6.2.2014.

MTV Oy:n www-sivusto.

http://www.avatv.fi/minisaitit.shtml/linnan_juhlat/puvut_ja_tyyliit/nain-miehet-ovat-kohahduttaneet-linnan-juhlissa-katso-kuvat/2010/12/1229289. 4.3.2014.

NYU TISCH'n www-sivusto.

<http://performance.tisch.nyu.edu/object/SchechnerR.html>. 6.2.2014.

NYU TISCH'n www-sivusto.

http://performance.tisch.nyu.edu/object/what_is_perf.html. 6.2.2014

NYU TISCH'n www-sivusto. <https://about.tisch.nyu.edu/page/history.html>.

27.1.2014

Stadin Slangi ry:n www-sivusto. <http://www.stadinslangi.fi/jasenyys.html>.

6.2.2014

Stadin Slangi ry:n www-sivusto.

http://www.stadinslangi.fi/docs/Tsilari_mediakortti_2014_2.pdf. 10.2.2014

Stadin Slangi ry:n www-sivusto. <http://www.stadinslangi.fi/jasenhakemus.html>.

2.3.2014.

Kirjallisuus:

Ainiala, Terhi & Lappalainen Hanna 2010: Helsinki, Hesa vai Stadi: miten Helsingistä puhutaan? – Kielikello 2/2010.

<http://arkisto.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=13&aid=2109>. 13.2.2014.

Anderson, Benedict 2006: Imagined communities. Reflections on the origin and spread of nationalism. Lontoo & New York: Verso, cop.

<http://quod.lib.umich.edu.libproxy.helsinki.fi/cgi/t/text/pageviewer-idx?c=acls&cc=acls&idno=heb01609.0001.001&node=heb01609.0001.001%3A3&view=image&seq=22&size=100>. 25.2.2014.

Anttonen, Marjut 1999: Etnopolitiikkaa Ruijassa. Suomalaislähtöisen väestön identiteettien politisoituminen 1990-luvulla. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia, 764. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Butler, Judith 1990: Gender trouble: feminism and the subversion of identity. New York: Routledge.

Carlson, Marvin 2006: Esitys ja performanssi. Kriittinen johdatus. Helsinki: Like.

Davies, Charlotte Aull 2008: Reflexive Ethnography. A guide to researching selves and others. 2. painos. London: Routledge.

Ehn, Billy & Löfgren, Orvar 2001: Kulturanalyser. Malmö: Gleerups.

Eriksen, Thomas Hylland 1993: Ethnicity and Nationalism: Anthropological Perspectives. Lontoo: Pluto Press.

Eriksen, Thomas Hylland 2004: Toista maata? Johdatus antropologiaan. Helsinki: Gaudeamus Kirja, Suomen antropologinen seura.

Gerber, Sofi 2008: Is east going west – or is the west moving east? Renegotiating the East-West Boundary in Unified Germany. – Ethnologia Europaea. Journal of European Ethnology, 38:2, 66–83.

Goffman, Erving 1959: The presentation of self in everyday life. New York: Doubleday Anchor Books.

Goffman, Erving 1971: Arkielämän roolit. Oikeille jäljille rooliviidakossa. Porvoo: WSOY.

Hall, Stuart 2005: Identiteetti. 5. painos. Tampere: Vastapaino.

Hautamäki, Antti 2005: *Politiikan paluu*, teoksessa Hautamäki, Antti & Lehtonen, Tommi & Sihvola, Juha & Tuomi, Ilkka & Vaaranen, Heli & Veijola, Soile 2005: *Yhteisöllisyyden paluu*. Helsinki: Gaudeamus, 31–60.

Kallio, Kivi 1996: *Stadin slangi- ja puhekielen sanasto*. Helsinki: Fenton.

Kauhanen, Erkki Johannes 2002b: *Slangivisa. 100 kysymyssarjaa vanhasta ja uudesta Stadin slangista*. Helsinki: Tammi.

Kaunismaa, Pekka 1997a: *Mitä on kollektiivinen identiteetti?* Teoksessa Virtapohja, Kalle (toim.) 1997: *Puheenvuoroja identiteetistä. Johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen*. Jyväskylä: Atena kustannus Oy, 37–54.

Kaunismaa, Pekka 1997b: *Keitä me olemme? Kollektiivisen identiteetin käsitteellisistä lähtökohdista*. – *Sosiologia: Westermarck-seuran julkaisu* 34 (1997): 3, 3. <http://elektra.helsinki.fi/se/s/0038-1640/34/3/keitameo.pdf>.

Klinge, Matti & Kolbe, Laura 2007: *Helsinki: Itämeren tytär*. Helsinki: Otava.

Korkiakangas, Pirjo 1996: *Muistoista rakentuva lapsuus. Agraarinen perintö lapsuuden työnteon ja leikkien muistelussa*. *Kansatieteellinen arkisto*, 42. Helsinki: Suomen Muinaismuistoyhdistys.

Koskela, Kari 2002: *Huligaanit: Katuelämää Sörkassa suurlakosta sisällissotaan*. *Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia*, 870. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Laakso, Johanna 2003: *Is Finno-Ugristics gender-neutral?* – *WEB-FU. Elektronische Beiträge des Instituts für Finno-Ugristik* 3/2003, 1–13. <http://webfu.univie.ac.at/texte/laaksogender.pdf>. 20.2.2014.

Lehtonen, Heikki 1990: *Yhteisö*. Tampere: Vastapaino.

Lehtonen, Jaakko 1997: *Kansallinen identiteetti ja yhteisöidentiteetti*, teoksessa Virtapohja, Kalle (toim.) 1997: *Puheenvuoroja identiteetistä. Johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen*. Jyväskylä: Atena kustannus Oy, 21–36.

Lehtonen, Tommi 2005: *Uskonto ja yhteisö*, teoksessa Hautamäki, Antti & Lehtonen, Tommi & Sihvola, Juha & Tuomi, Ilkka & Vaaranen, Heli & Veijola, Soile 2005: *Yhteisöllisyyden paluu*. Helsinki: Gaudeamus, 60–90.

Lönnqvist, Bo 1997: *Suomenruotsalaisten etninen identiteetti*, teoksessa Virtapohja, Kalle (toim.) 1997: *Puheenvuoroja identiteetistä. Johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen*. Jyväskylä: Atena kustannus Oy, 55–62.

Moerman, Michael 1965: Who are the Lue: ethnic identification in a complex civilization. – *American Anthropologist*, volume 67, 1215-1229.

Otto, Lene 2011: A Common European Identity. Cultural Heritage, Commemoration, and Controversies. – *Ethnologia Scandinavica*. A journal for Nordic ethnology, volume 41, 89–111.

Paunonen, Heikki & Paunonen, Marjatta 2002: Stadilaisen nimipäiväkirja. Uuno, uuno – mut mikä sun nimes on? Helsinki: WSOY.

Paunonen, Heikki & Paunonen, Marjatta 2005: Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii: Stadin slangin suursanakirja. 5. painos. Helsinki: WSOY.

Paunonen, Heikki & Paunonen, Marjatta 2010a: Stadin mestat. Osa 1: ikkunoita Helsingin ja sen asukkaiden historiaan ja nykyisyyteen. Helsinki: Edico.

Paunonen, Heikki & Paunonen, Marjatta 2010b: Stadin mestat. Osa 2: ikkunoita Helsingin ja sen asukkaiden historiaan ja nykyisyyteen. Helsinki: Edico.

Paunonen, Heikki & Paunonen, Marjatta 2011: Stadin mestat. Osa 3: Stadin kartsoja dallattiin. Helsinki: Edico.

Saarikoski, Hannele 2012: Esitystutkimuksen verkosto. – *Elore* 1/2012, vol. 19, 117–119. http://www.elore.fi/arkisto/1_12/saarikoski.pdf. 29.10.2012.

Salmela-Järvinen, Martta 1965: Kun se parasta on ollut. Lapsuuden muistelmat. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Schechner, Richard 1977: *Essays on performance theory*. New York: Drama Book Specialists.

Schechner, Richard 1985: *Between theater & anthropology*. Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.

Schechner, Richard 1988: *Performance Theory*. New York: Routledge.

Schechner, Richard 1990: *By means of performance. Intercultural studies of theatre and ritual*. Cambridge: Cambridge University Press.

Schechner, Richard 2004: *Over, Under and Around. Essays on Performance and Culture*. London: Seagull Books.

Schechner, Richard 2006: *Performance studies. An introduction*. 2. painos. New York: Routledge.

Siivonen, Katriina 2008. Saaristoidentiteetit merkkien virtoina. Varsinaissuomalainen arki ja aluekehitystyö globalisaation murroksessa. Kansatieteellinen arkisto, 51. Helsinki: Suomen Muinaismuistoyhdistys.

Söderholm, Rauno 1986: Stadin klappit: Henkilökohtainen näkemys stadilaisuudesta kansankulttuurimme osana. Helsinki: Harppuuna.

Tajfel, Henri 1981: Human groups and social categories. Studies in social psychology. Cambridge: Cambridge University Press.

Talve, Ilmar 1990: Suomen kansankulttuuri. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia, 514. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Tuomi, Ilkka 2005: *Yhteisöllisyyden paluu tietoyhteiskuntaan*, teoksessa Hautamäki, Antti & Lehtonen, Tommi & Sihvola, Juha & Tuomi, Ilkka & Vaaranen, Heli & Veijola, Soile 2005: *Yhteisöllisyyden paluu*. Helsinki: Gaudeamus, 132–163.

Turner, Victor 2007: Rituaali. Rakenne ja communitas. Helsinki: Summa.

Åström, Anna-Maria 1999: *Koti ja naapurusto: Helsingin koillislaita 1950- ja 1960-luvulla*, teoksessa Katainen, Elina & Suoranta, Anu & Teräs, Kari & Valenius, Johanna (toim.) 1999: *Koti kaupungin laidalla: Työväestön asumisen pitkä linja*. Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura: Väki voimakas, 12. Jyväskylä: Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura, s. 79–122.

Lähdekirjallisuus:

Tsilari: Stadin slangi ry:n jäsen- ja tiedotuslehti, vuosikerrat 1996–2014. Helsinki: Stadin Slangi ry.

Tsilari-lehden artikkelit:

Ahlberg, Raikku 2004: Raikun stoori. – Tsilari 1/2004, 24.

Aittokoski, Jyri 2005: Kun meidän jengi taisteli. – Tsilari 4/2005, 44.

Eki 1996: Idis joka otti eldistä. – Tsilari 1/2006, 1.

Erkki Johannes 2002: Paljaat klabbit ja muut ...souwat? – Tsilari 4/2002, 24.

Heinänen, Aira 1998: Snadisti vain. – Tsilari 3/1998, 5, 11.

Heka P. 1997: Sakilaiset. – Tsilari 4/1997, 6.

Hurttu, Heimo 1996: Kun stadis skriinattii skönen jääl. – Tsilari 4/1996, 7.

- Häyrinen, Raimo 2002: Ragni Malmsten, ajaton snygi Stadin friidu. – Tsilari 1/2002, 4–5.
- Janzon, Eddu 2002: Slanginpilaajista. – Tsilari 3/2002, 11.
- Johannes 2002: Bandler ja Erkkö. Stadin friidun ja kundin valintaa selvittelee pj Liemola. – Tsilari 2/2002, 6.
- Jäntti, Emma 2008: Stadilainen landella. – Tsilari 5/2008, 41.
- Kaikusalo, Asko 2005: Moi kaikki stadilaiset! – Tsilari 3/2005, 12.
- Kanadanhanhi 2004: Moi! – Tsilari 1/2004, 34.
- Kanerva, Osmo ”Osku” 2006: Stadilaiset aamuborgalla Floridassa. – Tsilari 2/2006, 22.
- Karvinen, Kimmo 2009: Jäsenkyselyn 2008 vastaukset. – Tsilari 1/2009, 10–11.
- Kauhanen, Erkki Johannes 2002a: Stadin kundi, Alpo Ruuth tunnustaa lapsuusvuosien Sörkasta: ”Me mitää slangii puhuttu”. – Tsilari 1/2002, 12–13.
- Kauhanen, Erkki Johannes 2007: Johannes: Stadi-testi 2007. – Tsilari 3/2007, 13.
- Kemiläinen, Karl 2004: Pikkukundin toilailut ja budjaamiset Stadissa 1920–1930-luvuilla. – Tsilari 4/2004, 24–26.
- Kesseli, Pirjetta 2005: Ironia on vaikea tyylilaji.. – Tsilari 1/2005, 4.
- Kohva, Matti 2003: Televisio: Purukumia silmille. – Tsilari 2/2003, 4–6.
- Kohva, Matti 2005: Raija Tervomaa. – Tsilari 2/2005, 4–5.
- Korpinen, Seppo 2006: Bulinpana Munkassa ja bastussa. – Tsilari 2/2006, 27.
- Kupiainen, Ritva-Kyllikki 2005: Mutsi ja mä – Raija Tervomaa. – Tsilari 2/2005, 17.
- Kuutar, Virve 2013: Slangiproffa Heikki Paunonen. – Tsilari 3/2013, 14–15.
- Laitinen, Aarno 2013: Yks toivomus snadi. – Tsilari 1/2013, 10.
- Laurell, Heikki 2002: Suulis alkaa skriinaa! – Tsilari 1/2002, 2
- Laurell, Heikki 2004a: Suulis skriinaa taas. – Tsilari 1/2004, 2.
- Laurell, Heikki 2004b: Kliffaa kesistä – mut mitä duunataan Malmille? – Tsilari 2/2004, 2.
- Laurell, Heikki 2004c: Sorry, aina roiskuu kun rapataan... – Tsilari 4/2004, 21.
- Laurell, Heikki 2008: Ahdistelua ja metropolipeliä. – Tsilari 1/2008, 2.
- Laurell, Heka 2001: Anna kaikkien kukkien kukkia! – Tsilari 1/2001, 2.
- Lehtinen, Ulla 1996: Rööperistä landelle. – Tsilari 3/1996, 4.
- Leka 1997: Stadin stenut. – Tsilari 1/1997, 1.

- Leväaho, Tappari 2005: Ei pitäis olla dorka rasisti ja synfata landelaisii. – Tsilari 1/2005, 36.
- Liemola, Lasse 2006: Stadin Slangin missio ja tulevaisuus. – Tsilari 2/2006, 4.
- Liemola, Lasse 2008: Tästä puhutaan – mekö muka leuhkoja? Tsilari 3/2008, 6.
- Liemola, Lasse 2009a: Slangimusikaali toteutuu! – Tsilari 2/2009, 6.
- Liemola, Lasse 2009b: Slangista Stadin yleiskieli? – Tsilari 3/2009, 6.
- Mattson, Eki 2004: Slangirasismia. – Tsilari 4/2004, 21.
- Mustonen, Pertti 2010a: Kaikkien kaiffari. – Tsilari 3/2010, 2.
- Mustonen, Pertti 2010b: Stadin Friidu 2010: Outi Pakkanen. – Tsilari 3/2010, 22–23.
- Obolgogiani, Virve 2006: Santeri Kinnunen – Skattalta Turun kautta Tölikaan. – Tsilari 2/2006, 18–19.
- Obolgogiani, Virve 2009: Stadin kliffat mestat. – Tsilari 1/2009, 32.
- Ojanen, Ami 2001: Friidu bamlaa. – Tsilari 2/2001, 4.
- P.H. 2004: Stadin styget. Parikymmentä uutta laulua Helsingistä. – Tsilari 3/2004, 31.
- Pajunen, Jussi 2008: Hyvät stadialiset. – Tsilari 6/2008, 7.
- Pakkanen, Outi 2009: Laitakaupungin lapsi, Tölikan tyttö. Maarit Niiniluoto, Stadin Friidu 2009. – Tsilari 3/2009, 12–13.
- Paunonen, Heikki 1996a: Stadin slangin alkulähteillä. – Tsilari 1/1996, 2.
- Paunonen, Heikki 1996b: Lisälehdessä talonmieheen. – Tsilari 1/1996, 3.
- Paunonen, Heikki 2002a: Stadin slangi helsinkiläisen identiteetin rakennusosana. – Tsilari 2/2002, 22–24.
- Paunonen, Heikki 2002b: Stadin mestat talteen. Suuri slanginimiskaba. – Tsilari 3/2002, 20–21.
- Paunonen, Heikki 2004: Stadin kundin ja Friidun kartta. – Tsilari 1/2004, 5.
- Paunonen, Heikki 2005: Stadin mestat. – Tsilari 3/2005, 39.
- Paunonen, Heikki & Nirikko, Juha 2005: Stadi paljasjalkaisten stadilaisten ja muualta muuttaneiden silmin. – Tsilari 1/2005, 4–7.
- Pemu 2012: Stadilaisuus tekee välkyksi. – Tsilari 4/2012, 5.
- Pemu 2013: Slangi skujaa lujaa. – Tsilari 2/2013, 5.
- Saarinen, Hilikka-Elisabeth 2004: Vanhan salavan kohtalo. – Tsilari 1/2004, 28.
- Sannamo, Torsten A 2006: Tsilari tsennattavaksi gasetaksi. – Tsilari 3/2006, 36.
- Seppälä, Mikko 2014: Suuri slangikeruu käynnistyi. – Tsilari 1/2014, 9.

Soisalo, Arno "Arska" 2003: Stadin Slangi ry:n historia pähkinänkuoressa. – Tsilari 3/2003, 19.

Soisalo, Arska 2007: Tiivistelmä vuoden 2006 toimintakertomuksesta. – Tsilari 2/2007, 8–9.

Stadin Slangi ry 1997a: Mitä ennen ja mitä nyt? – Tsilari 1/1997, 2.

Stadin Slangi ry 1997b: Stadin Slangin näyttely Jugendsaliin! Niin gimis on Stadi! – Tsilari 3/1997, 3.

Stadin Slangi ry 1997c: Tsennasiks Stadin Megastaran snadina kloddina? Kirka on Stadin karismaa. – Tsilari 3/1997, 5.

Stadin Slangi ry 1997d: Niin gimis on Stadi-näyttely 10.12.1997–19.1.1998

Stadin Slangi ry 2004: Näin paljastat maalaisen! – Tsilari 3/2004, 28.

Stadin Slangi ry 2009: Ystävä hukassa? – Tsilari 4/2009, 4.

Jugend-salissa: Tuu tsiikaan omaa Stadiisi. – Tsilari 4/1997, 3.

Stadin Slangi ry 1997e: Miksi Stadin slangia kiinnostaa? – Tsilari 4/1997, 3.

Surenkin, Marja-Liisa 2005: Vastaus Eki Mattsonille. – Tsilari 1/2005, 33.

Tervomaa, Raija 2004: Friidut ja slangit. – Tsilari 1/2004, 32.

Tervomaa, Raija 2008: Snadisti Stadista ja slangista. – Tsilari 2/2008, 41.

Tervomaa, Raija 2009: Pentti Arajärvi: Stadin kundi 2009. – Tsilari 3/2009, 14–15.

Tommi, stadin skoude 2009: Se buli krigu. – Tsilari 1/2000, 9.

Liite 1

Stadin slangi – suomi -sanasto

Aleksi	Aleksanterinkatu
bailaa	tanssia / juhlia / viettää aikaa
bamlaa	puhua
barbi	ruudunhyppäämisleikki
bastu	sauna
Bergga	Kallio
birra	olut
blugaa, bluggaa	lukea
bonjaa	ymmärtää, käsittää, tajuta
botski	vene
braijaa	leikkiä, telmiä, riehua, mellastaa
brassaa	olla olevinaan, kerskailla
brekkis	metku, kuje, kepponen / tulipalo, kokko, nuotio / murto
brennari	polttolasi, suurennuslasi
bresa	miesten (lieri)hattu
broidi	veli
Brunssa	Kaivopuisto
budjaa	asua
buli	iso, suuri, kookas
by the way	muuten*
Bygga	Helsingin Työväentalo
byggaa	rakentaa
bytskaa	vaihtaa
bärtsi	kallio, vuori, korkea mäki
bönde	tyhmä, yksinkertainen, hölmö / maalainen, ei- kaupunkilainen, ei-helsinkiläinen / maaseutu
dallaa	kävellä, käydä, kulkea, mennä, kuljeskella, astella
dallaaja	kävelijä, jalankulkija
diiva	ylpeä, itsevarma, ylimielinen, kerskailija, teeskentelijä, hienostelija

diivailla	ylpeillä, leuhkia, teeskennellä, olla olevinaan
dille	hullu, mieletön, vähä-älyinen / hassu, hölmö, höperö
dirika	johtaja, esimies
dokaa	juoda (varsinkin alkoholipitoisia juomia)
duunaa	tehdä jotain, valmistaa, laittaa
duuni	työ, työpaikka, ansiotyö, työnteko / puuha, tehtävä
döfis	haju, lemu, löyhkä, tuoksu
dösä	bussi
egoilu	itsensä tehostus
eldis	tuli / tulipalo / nuotio / valo
Enson kämppä	Stora Enson pääkonttori
Espa	Esplanadi
faija	isä
felo	polkupyörä
filkkajysy	poltettavasta filmistä pulloon tehty paukkupommi
finski	suomalainen
fiskari	kalastaja
Fladda	Wladimirinkatu / Vladimirinkatu, nyk. Kalevankatu
flaidaa	tapella
flekkis	tuli, tulipalo / nuotio / liekki
Flemari	Fleminginkatu
flygaa	lentää
fläsä	lihava
Freda	Fredrikinkatu
friidu	tyttö, neitonen, nuori nainen
fritsu	postimerkki
funtsia	mieltä, pohtia, tuumia, ajatella
futis	jalkapallo(peli)
fönsteri	ikkuna
gamla	vanha
gasetta, gasetta	sanomalehti
gimma	nainen
glaidu	iloinen, tyytyväinen
gosari	talonmies

Gräsa	Ruoholahti
gubbe	vanha mies, ukko, äijä
hausi, haussi	talo
heebo	poika, mies, tyyppi, ihminen
Heruli	Hermannin kaupunginosa
Hesa	Helsinki. Vanhastaan paljasjalkaisten helsinkiläisten käyttämä nimitys, joka sittemmin leimautui ulkopaikkakuntalaisten ilmaukseksi.
hesalainen	helsinkiläinen. Hesalainen on vanhastaan ollut myös paljasjalkaisten helsinkiläisten itsestään käyttämä nimitys. 1950-luvulta lähtien se on leimautunut ulkopaikkakuntalaisten ja Helsinkiin muualta muuttaneiden käyttämäksi ilmaukseksi.
Hesari	Helsinginkatu
hiffaa	huomata, havaita / nähdä / löytää / ymmärtää / tietää
hillua	kuljeskella ympäriinsä, oleskella
hima	koti
hyppää snaraa	hypätä narua
häippästä	häipyä, lähteä pois
Hämis	Hämeentie
Härmä	Suomi
härmäläinen	suomalainen
iisi	rauhallinen, rento
indari	intiaani
jallu	Jaloviina
janari	maalainen / kaveri / pelkuri
jannu	poika, nuori mies, kaveri
jelppii	auttaa*
jengi	joukko, ryhmä, kimppa, porukka, sakki, seurue
jepari	poliisi
joraa	tanssia
lorina	puhe, juttelu*
lorot	tanssit, tanssi-iltamat
junnu	poika, kaveri

juntti	maalainen / tyhmä, hölmö
jurbaano	maalainen / ulkomaalainen
jutskaa	puhua, jutella
jutsku	juutalainen
jysy	paukku, räjähdys, omatekoinen räjähdyspanos, pommi
jyväjemmari	maalainen
jänää	uskaltaa
kahvo	tyhmä, yksinkertainen, typerys*
Kaisis	Kaisaniemi
Kaivari	Kaivopuisto
kaltsu	kallio
kansis	kansakoulu
kartsa	katu
karvabresa	karva- tai turkislakki
kaveri	toveri, ystävä / poika / poikaystävä / tyttöystävä
kelaa	ymmärtää, tajuta / miettiä, ajatella /suunnitella /muistaa
kentsu	pele- tai urheilukenttä
kepu	Keskustapuolue
kimppa	joukko, porukka, ryhmä
kippo	laiva, alus, vene
kirkkis	kirkonrotta: etsimisleikki
klangi	sointi, sointu
kledjut	vaatteet
klenuri	lapsi
kliffa	hauska, mukava, hyvä, kiva
klitsi	kallio*
klitsu	kallio
kloddi	pieni tyttö, pieni poika, lapsi
klyyvari	etu- tai keulapurje, halkaisijapurje / nenä
kniiga	kirja
knubbi	(viina)ryyppy
konsti	taito, keino
kosari	talonmies

krakinki	tappelu
kranu	kranaatti
krigu	sota
kundi	poika
kymmenen stidii laudalla	kymmenen tikkua laudalla: lasten ulkoleikki*
kämppä	huone, asunto / kerhotila
lande	maaseutu / maa / maalainen
landepaukku	maalainen, ei-helsinkiläinen / yksinkertainen, tyhmä
latari	talonmies
leffa	elokuva
lentsiga	lentokone
lesaaja	lukija
levaa	elää / kaatua, kompastua
levee	ylpeä, koppava, itsetietoinen
Liisankartsa	Liisankatu
likka	tyttö / haukkumailmaus pojasta
luffari	kulkuri
luudaa	juosta / kulkea, kuljeskella / kävellä, vetelehtiä, olla tai oleilla jossakin
lystää	haluta
lärvi	suu
lössi	joukko, joukkio / ihmisjoukko, väenpaljous
maikka	opettaja
Malmari	Malminrinne
Mansku	Mannerheimintie
meininki	aikomus, tarkoitus / touhu, puuha, meno, vauhti
mesta	paikka, sija, alue
mimmi	tyttö, nainen
minnaa	muistaa
muija	nainen
mutsi	äiti
nelis	neljä maalia -pallopeli
nurtsi	nurmikko
nyya	uusi

nyyna	kasvot, naama
ottaa kaaliin	harmittaa, suututtaa
paljaskinttuinen	paljasjalkainen, syntyperäinen helsinkiläinen*
pamista	puhua, jutella, keskustella
peffis	polttopallopelejä
pentu	lapsi
pesis	pesäpallo
pirunviulu	leikeissä ja pilailumielessä käytetty ”soitin”*
pitsku	piha
pluggaa	lukea
pokkana	itsevarmana, rohkeana, kasvot peruslukemilla
posketon	mahdoton, käsittämätön, uskomaton
purkkis	piiloleikki
rafla	ravintola
rantsu	ranta
redi	hyvä /rehti, reilu / valmis
rigi	puku, vaatetus
rotsi	takki
rulaa	toimia hyvin, olla hyvin, olla mieleen
rundaa	kääntyä
ryynipora	maalainen
Röba	Punavuori
röökaa	tupakoida
Rööperi	Punavuori
sakilainen	nuorisojengiin, sakiin, kuulunut nuori mies tai nainen
sakki	joukko, jengi, porukka
saletti	selvä, varma, tosi, sovittu
samlaa	koota, kerätä
sbuli	iso, suuri, kookas
shikkaa	lähettää*
sihtaa	tähdätä
Sity	Hufvudstadsbladet
skaba	kilpailu
skarppi	terävä, tarkka

Skatan Kasno	Katajanokan kasino
Skatta	Katajanokka
skeida	paska, loka, roska, vale
skidi	(pikku)lapsi
skiglaa	purjehtia
skloddi	lapsi
sknubbi	(viina)ryyppy
skole	koulu
skoobari	cowboy
skrinnaa	luistella
skrivaa	kirjoittaa
skujattä	mahd. verbistä skujaa: ajaa polkupyörällä*
skulaa	pelata / soittaa / toimia
skuru	raitiovaunu
skutsi	metsä, metsikkö
sköne	meri
slobo	venäläinen
smettis	pamaus, räjähdys
snadi	pieni
snaju	äly, käsityskyky, ymmärrys / tieto
sniidaa	pihdata
snyggi, snygi	hieno, tyylikäs / kaunis / komea / kiva, mukava
sprookki	kieli*
Stadi	Helsinki
stadilainen	syntyperäinen helsinkiläinen
stadisuunnistusskaba	kaupunkisuunnistuskilpailu*
staili	tyyli, tyylikäs
stara	mies / vanha mies / kaveri
starbu	mies / vanha mies / vanha nainen / poika
stebari	kivi
stebu	kivi
stenu	kivi
stikkaa	heittää
Stokigs	Tukholma*

stoori	tarina
stuuvari	ahtaaja
stydi	vahva / väkevä / kova
Susi	Suometar
svedu	ruotsalainen
systeri	sisko
Sörkka	Sörnäinen
Sörkkä	Sörnäinen
talkkari	talonmies
tehdä jykee	tehdä kiusaa
treenaa	harjoitella / harjoittaa / yrittää / kokeilla
treffaa	tavata, kohdata
trokari	salakauppias
tsennaa	tuntea / tietää / osata / ymmärtää
tsiigaa	katsoa, katsella
tsilari	talonmies / ylimääräinen sanomalehti / Stadin Slangi ry:n jäsenlehti
tsimmaa	uida
tsurra	mahd. sanoista tsura: huudahdus / tsurbaani: poliisi*
tsyrkka	kirkko
tsögaa	etsiä, hakea, haeskella
turgulainen	turkulainen
tyyppi	ihminen
Työsi	Työmies
Tölika	Töölö
uuno	tyhmä, typerä
vaksi	vahtimestari
veguboltsi	ulkoleikki*
veks	pois
Vennu	Arbetets Vännerin seuratalo, suosittu tanssipaiikka
vensteri	vasen
vindi	vino
vinkki	piiloleikki
välkkäri	välitunti koulussa

Suomennoksissa on käytetty Heikki ja Marjatta Paunosen teosta *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii. Stadin slangin suursanakirja*.

*Kirjoittajan oma suomennos Paunosten sanakirjaa mukaillen. Slangisanojen muodot vaihtelevat niin, etteivät kaikki versiot löydy sellaisenaan sanakirjasta. Esim. *klitsi* (kallio) on Paunosten sanakirjan hakemistossa muodossa *klitsu*.

Liite 2: Stadilaisuuden ulkoinen esittäminen: sakilainen ja sakilaisvaikutteinen pukeutuminen stadilaisuuden ilmentämisen muotona

1900-luvun sakilaisten pukeutumiseen kuului merimieshenkinen raitapaita, takki, lierihattu ja levenevät lahkeet. Sakilaisnaiset pukeutuivat hameeseen ja tiukkaan puseroon, hiukset leikattiin polkkatukaksi.

Piirroskuvitukset julkaistu Tsilarissa 2/1996.
Kuva Klaude Bremeristä Stadin Kledjut -kansalaispuvussa sekä myynti-ilmoitus Stadin Slangin sakilaistyyliä mukailevasta raitapaidasta julkaistu Tsilarissa 6/2013.

Kuva Slangikuoron esiintymisestä raitapaidoissa julkaistu Tsilarissa 1/2014.

Pilalehti Kurikan 1916–1917 julkaisemia tyypejä niin sano-
tuista sakilaisista, joita myös katupojiksi kutsuttiin.

Stadin Slangin raitapaitaa saatavana

Stadin Slangi ry on tilannut Marimekolta satsin snygejä rai-
tapaitoja, joihin on brodeerattu yhdistyksemme nimi. Bungaa
60 euroa. Sä voit tilata näitä toimistosta Ilmarilta! Lesaa lisää
krääsäpalstalta.

Snygeimmät joulubiisit raikuivat jälleen neljäntenä adventtina
tupaten täyteen ahdetussa Paavalin kirkossa. Siellä Slangikuo-
ro esitti kipparipaidoissaan kaksi omaa biisiään lämpimästi
myötäeläneelle kirkkokansalle. Ihastuneita naurahduksia ja
kannustavia aplodeja riitti. Foto Marjatta Salminen.